

BEEKDAELEN

KADERNOTA

2022

Na nota van wijziging

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
2.	Kadernota nieuwe stijl: programma indeling	4
3.	Heroverweging economische afschrijvingstermijn rioleringen en wegen	5
4.	Begrotingsuitgangspunten en financiële kaders	6
4.1	Begrotingsuitgangspunten	7
4.2	Financiële kaders	8
5.	Financiële ontwikkelingen	9
5.1	Beleidsontwikkelingen met financiële gevolgen	9
5.2	Bijstelling meerjarig perspectief begroting 2021-2025	10
6.	Terug naar een financieel gezonde gemeente	14
6.1	Disbalans willen en kunnen	14
6.2	In balans brengen willen en kunnen	15
6.3	Prioriteringskader	15
6.4	Sluitende begroting 2022	18
6.5	Toekomstige ontwikkelingen algemene uitkering gemeentefonds	18
7.	Kadernota per programma	20
7.1	Programma 0: Algemeen bestuur en ondersteuning	20
7.2	Programma 1: Veiligheid	28
7.3	Programma 2: Verkeer, vervoer en waterstaat	30
7.4	Programma 3: Economie en recreatie	34
7.5	Programma 4: Onderwijs, sport en cultuur	38
7.6	Programma 5: Sociaal domein en volksgezondheid	43
7.7	Programma 6: Volkshuisvesting, milieu, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	48
	Bijlage 1: prioriteringskader	51

1. Inleiding

Voor u ligt de Kadernota 2022 van de gemeente Beekdaelen. Dit is de laatste kadernota van dit college van burgemeester en wethouders. En deze verschijnt als gevolg van de Covid-19-crisis in een moeilijke periode voor veel van onze inwoners, instellingen en bedrijven. Ook de gemeente zelf voelt de druk van deze coronacrisis. Gelukkig lijken de ontwikkelingen op dit moment de goede kant op te gaan en hopen we dat de positieve ontwikkelingen waarmee we sinds de herindelingsdatum bezig waren met extra energie kunnen worden voortgezet tot het einde van deze bestuursperiode. Op die manier kunnen wij verder bouwen aan nieuw perspectief voor onze inwoners en bedrijven na de Covid-19-crisis.

Vanaf de start van Beekdaelen op 1 januari 2019 hebben we hard gewerkt aan de opbouw van onze gemeente: de basis is op orde, inclusief harmonisatie van beleid. Op basis van het raadsbreed programma 'Samen maken we Beekdaelen' hebben we een ambitieus College Uitvoeringsprogramma 'Samen werken aan Beekdaelen' opgesteld. Op veel beleidsterreinen hebben we ondertussen onze ambities in nota's vastgelegd. 2,5 jaar na de herindeling hebben we de harmonisatie van gemeentelijk beleid afgerond en kunnen we met een gerust hart zeggen dat de basis op orde is.

Dat we de basis op orde hebben en weten welke koers we willen varen sterkt ons in de gedachte dat we ondanks de Covid-19-crisis in het laatste jaar van deze bestuursperiode verder kunnen gaan met onze ambities en het op de kaart zetten van Beekdaelen. Sterker nog, de Covid-19-crisis heeft ons geleerd dat we dit ook moeten. Deze crisis stimuleerde een andere manier van werken, denken en handelen. We zien kansen om die ervaring, onder meer met digitaal werken, vast te houden en te versterken.

De Covid-19-crisis leidt echter wel tot heroverweging: wat moet nu eerst om onze samenleving er weer boven op te helpen; en ze leidt tot vertraging. Uitgestelde overleggen met medeoverheden en partners komen langzaam op gang en alle aandacht gaat nu langzaam van crisisbeheersing naar wederopbouw. We ondersteunen onze burgers, bewaken de zorg voor onze kwetsbaren en zetten ons waar mogelijk in voor het behoud van het voorzieningenniveau en het verenigingsleven. Dat vraagt energie, inzet en geld. De structurele effecten van de Covid-19-crisis voor de jaren 2022 en verder zijn nog niet te voorzien. Wanneer bedrijven en instellingen zich niet weten te herstellen, kan dit ook consequenties hebben voor de gemeentelijke begroting.

Afgezien van de impact van de Covid-19-crisis en onze ambities is het financiële perspectief voor onze gemeente op korte en langere termijn niet positief maar ook niet negatief te noemen. In de vorige kadernota meldden wij al dat de -in vrijwel alle gemeenten spelende- tekorten in het sociaal domein, grote opgaven zoals de energietransitie en de Omgevingswet in combinatie met de Covid-19-crisis hebben geleid tot onzekerheid. Dat is in deze kadernota niet veranderd. Ook de huidige financiële situatie is zowel op landelijk als lokaal niveau nog steeds omgeven met veel onzekerheid. Dit heeft enerzijds te maken met o.a. de structurele effecten van de Covid-19-crisis, maar anderzijds ook met het ontbreken van een nieuw regeerakkoord en daaruit voortvloeiende rijksmiddelen voor de uitvoering van taken bij gemeenten.

Uitgangspunt voor de kadernota 2022 is dan ook om uit te gaan van de bestaande focus en een prioritering in beleid, waarbij de focus zo'n 9 maanden voor het einde van deze bestuursperiode vooral ligt op de uitvoering van onze plannen en minder op nieuwe plannen. Onze handelwijze zal daarbij zijn 'creatief' en 'behoedzaam'.

Tezamen met onze partners en medeoverheden zijn wij continu met het Rijk in gesprek om aandacht te vragen voor de financiële consequenties van de opgaven die op gemeenten afkomen. De oorzaak daarvan is dat de rijksmiddelen niet in de pas lopen met de uitgaven bij gemeenten. Het is aan een nieuw kabinet om een wijs besluit te nemen over compensatie voor tekorten die gemeenten hebben op het sociaal domein en het terugdraaien van de oneigenlijke opschalingskorting. Ook hebben gemeenten voor nieuwe taken echt voldoende middelen nodig, zoals de uitvoering van het Klimaatakkoord en de reeds eerdergenoemde Omgevingswet.

Daarnaast blijven we kritisch kijken naar effectievere uitvoering van ons beleid. Ontwikkeling van nieuw beleid en het doen van nieuwe investeringen is in principe alleen aan de orde als daar ruimte voor is of gevonden kan worden. We zullen niet nalaten om daar waar 'creatief' en 'behoedzaam' mogelijk kansen te verzilveren, innovaties door te voeren en cofinanciering in te zetten voor onze samenleving. Tot slot is als gevolg van de doorontwikkeling van onze Planning & Control-cyclus en om gehoor te geven aan de wensen van uw raad deze Kadernota 2022 qua inhoud opgezet volgens de programma-indeling zoals deze ook bij de andere Planning & Control instrumenten wordt gehanteerd. Hierdoor sluiten de Planning & Control-documenten beter op elkaar aan, zijn deze leesbaarder en kunnen de financiële effecten van het in deze kadernota opgenomen beleid meteen worden meegenomen in de programmalasten en -baten.

In deze kadernota is in hoofdstuk 2 allereerst de nieuwe opzet van de kadernota uiteengezet. Daarna wordt in hoofdstuk 3 ingegaan op het voorstel om de afschrijvingstermijnen van wegen en rioleringen te verlengen. In hoofdstuk 4 volgen de begrotingsuitgangspunten en de financiële kaders, terwijl hoofdstuk 5 ingaat op een aantal financiële ontwikkelingen die effect hebben op de begroting voor de jaren 2022 en verder. Hoofdstuk 6 besteedt aandacht aan de wijze waarop de gemeente ervoor kan zorgen dat ambitie en capaciteit dichterbij elkaar komen. In hoofdstuk 7 tenslotte volgen de beleidsontwikkelingen per programma.

2. Kadernota nieuwe stijl: programma indeling

Alle planning & control instrumenten zijn ingericht volgens de programma-indeling. Een uitzondering hierop vormde de kadernota. De raad heeft aangegeven er behoefte aan te hebben dat de kadernota eveneens is opgezet volgens de programma-indeling. Wij onderkennen de meerwaarde en hebben de voorliggende kadernota dan ook ingericht op programma.

Daarnaast was het tot nu gebruikelijk dat in de kadernota kredieten werden gevraagd die betrekking hebben op het lopende dienstjaar en op het jaar ná het lopende dienstjaar. De raad heeft aangegeven dit niet wenselijk te achten aangezien de kadernota alleen zou moeten gaan over het jaar ná het lopende jaar. Daarom lopen de kredieten van het lopende dienstjaar vanaf nu via de buraps of via aparte raadsvoorstellen terwijl de kredieten die betrekking hebben op het jaar ná het lopende

dienstjaar inzichtelijk worden gemaakt in de kadernota. De daadwerkelijke kredietvotering vindt plaats bij de begroting 2022.

Elk programma dat is beschreven in deze kadernota bestaat uit twee onderdelen:

1. Algemene ontwikkelingen

Het betreft algemene ontwikkelingen die het ingezette beleid of de financiële positie van de gemeente op termijn kunnen gaan raken.

2. Ontwikkelingen met directe financiële gevolgen

Het betreft hier projecten en beleidsontwikkelingen die directe financiële gevolgen hebben in het jaar 2022 of vanaf het jaar 2022. In een aantal gevallen kunnen die financiële gevolgen in deze kadernota nu nog niet precies in kaart worden gebracht. Het bedrag wordt in dat geval gekwantificeerd in de begroting 2022.

3. Heroverweging economische afschrijvingstermijn rioleringen en wegen

Zowel voor rioleringen als voor wegen is bekeken of het realistisch is de economische afschrijvingstermijnen die nu worden gehanteerd te verlengen. Verlenging van de afschrijvingstermijnen leidt tot financiële voordelen maar kan alleen plaatsvinden als die verlenging financieel solide is. Dat is alleen het geval als de economische afschrijvingstermijn, ook na de verlenging, gelijk of korter is dan de technische afschrijvingstermijn¹.

Om te beoordelen of de afschrijvingstermijn kan worden verlengd is het dus van belang te achterhalen of een riool of weg technisch langer meegaat dan de huidige gehanteerde economische afschrijvingstermijn.

Rioleringen

In het gemeentelijk rioleringsplan dat in de raadsvergadering van 27 oktober 2020 is vastgesteld is gerekend met een economische afschrijving voor rioleringen van 40 jaar. Bij de beraadslagingen over het gemeentelijk rioleringsplan (grp) in de raadsvergadering van 27 oktober 2020 is aangegeven dat we nagaan in hoeverre het verdedigbaar is de afschrijvingstermijnen voor rioleringen te verlengen. Hier zouden wij bij de evaluatie van het GRP in het jaar 2022 op terugkomen.

Inmiddels is onderzocht of de technische levensduur van rioleringen langer is dan 40 jaar. Daartoe is geput uit een benchmark rioleringszorg dat in 2013 is uitgevoerd door Stichting rioned. In die benchmark is vermeld dat de technische levensduur van vrijvervalrioleringen in onze regio meer bedraagt dan 60 jaar. Op basis van die informatie kan ervoor worden gekozen de economische afschrijvingstermijn te verlengen naar 60 jaar. In de financiële verordening, die eveneens voor uw vergadering van 13 juli 2021 is geagendeerd, wordt dan ook voorgesteld de afschrijvingstermijn te verlengen naar 60 jaar.

¹ Als de economische afschrijvingstermijnen te lang is dan heeft dat tot gevolg dat bij de uiteindelijke vervanging van het riool inhaalafschrijvingen moeten plaatsvinden. Die inhaalafschrijvingen zijn vele malen hoger dan de reguliere afschrijvingsbedragen. Lasten worden dan dus naar de toekomst toe doorgeschoven.

Verlenging van de economische afschrijvingstermijn van 40 jaar naar 60 jaar heeft tot gevolg dat de jaarlijkse afschrijvingen en daarmee de jaarlijkse rioleringslasten dalen. Dat leidt tot een verlaging van de rioolheffing. Om te kunnen bepalen met welk bedrag de rioolheffing vanaf het jaar 2022 kan dalen is het van belang de belangrijkste uitgangspunten die, voor wat betreft de rioolheffing, in het rioleringsplan zijn opgenomen te blijven hanteren:

- Het kostendekkende niveau van de rioolheffing wordt in 2036 bereikt
- Het jaarlijkse stijgingspercentage om te komen tot het kostendekkende tarief bedraagt jaarlijks 2,9% bedraagt en
- De rioolvoorziening is in het jaar 2035 leeg.

Daar waar in het vigerende plan in het jaar 2022 een gemiddelde rioolheffing werd voorzien van 292,24 euro (tarief 2021 ad 284 euro vermeerderd met 2,9%) volstaat, na verlenging van de afschrijvingstermijn naar 60 jaar, een gemiddelde heffing van 276,80 euro. De daling bedraagt daarmee jaarlijks gemiddeld 15,44 euro per aansluiting. Het absolute bedrag dat daarbij hoort bedraagt ruim 261 duizend euro.

Hierbij gaan we uit van het in het GRP vastgestelde investeringsvolume en het bijbehorende tempo. De manier van heffen; de heffingsgrondslag en de daarbij behorende huidige indeling in staffels voor het variabele deel gebaseerd op drinkwaterverbruik, wordt in 2022 geëvalueerd op basis van het werkelijke drinkwaterverbruik over het huidige jaar 2021. Hierdoor krijgen al onze inwoners de kans te wennen aan de huidige manier van heffen en kan de evaluatie en de bijbehorende voorbeeld berekeningen en consequenties van mogelijke wijzigingen in beeld worden gebracht op basis van voldoende onderbouwde, werkelijke gegevens.

Wegen

De waarde van de kapitaalgoederen van de gemeente in de openbare ruimte is ongeveer 400 miljoen euro. Deze kapitaalgoederen (wegen, bruggen, bomen, rioleringen en dergelijke) zullen aan het eind van hun levensduur moeten worden vervangen. Op dit moment schrijft de gemeente deze af in 25 jaar, wat niet betekent dat het einde van de levensduur is bereikt. Door de CROW wordt in de door hen gebruikte beheermodellen voor iedere beheergroep verschillende technische afschrijvingstermijnen of vervangingstermijnen aangehouden, variërend tussen 35 en 80 jaar, als er tussentijds adequaat klein en groot onderhoud wordt uitgevoerd.

Rekening houdend met het aanwezige areaal komt het gewogen gemiddelde van de technische levensduur van de gemeentelijke kapitaalgoederen op ruim 60 jaar uit. Hoewel de technische levensduur 60 jaar bedraagt is het meer voor de hand liggend een kortere afschrijvingstermijn te hanteren. De reden hiervoor is dat wegen vaak al eerder worden opgepakt bijvoorbeeld wegens verkeerskundige aanpassingen. Landelijk is het gebruikelijk een financiële afschrijvingstermijn te hanteren van 35 jaar. Deze herziening van de financiële afschrijvingstermijnen komen aan de orde bij de vaststelling van de financiële verordening.

4. Begrotingsuitgangspunten en financiële kaders

Om duidelijkheid te krijgen over de bouwstenen van de begroting is het van belang begrotingsuitgangspunten vast te stellen. Die uitgangspunten zijn beschreven in paragraaf 4.1. De financiële kaders zijn de uitgangspunten die ervoor moeten zorgen dat in de gemeente Beekdaelen ook in de toekomst sprake blijft van een gezonde financiële huishouding. De financiële kaders staan in paragraaf 4.2.

4.1 Begrotingsuitgangspunten

Vertreksituatie

Als vertrekpunt voor het opmaken van de begroting voor het tijdvak 2022-2025 wordt uitgegaan van:

- de regelgeving van het Besluit Begroten en Verantwoorden;
- de richtlijnen van de Provincie (begrotingsbrief).

Loonkosten

- Op basis van formatieplan aangevuld met actuele ontwikkelingen
- Het principe van de communicerende vaten wordt toegepast.

De budgetten voor doorontwikkeling organisatie, tijdelijk personeel en loonkosten worden bestempeld als budgetten die met elkaar verwant zijn. Dat betekent concreet dat als sprake is van een overschot op het ene budget en een tekort op het andere budgetten die budgetten met elkaar worden verrekend. Als per saldo sprake is van een overschrijding dan wordt de reserve doorontwikkeling organisatie ingezet. Bij een overschot wordt die reserve juist gevoed. Deze systematiek biedt de mogelijkheid om de budgetten flexibel aan te wenden zonder dat dit tot jaarlijks schommelingen in de budgetten leidt

Voor 2022 wordt de indexering aangehouden van 1,2% conform prijs overheidsconsumptie, beloning werknemers (bron CPB/CEP/meicirculaire 2021). Het kan zijn dat de accressen neutraal worden gehouden door het Rijk in verband met de coronacrisis om schommelingen te vermijden.

Prijzen

- Geraamd wordt in constante prijzen
- Voor prijsstijgingen is een stelpost van 1,9% (Bron: Statline, jaarmutatatie maart 2021) opgenomen dan wel een zo actueel mogelijk indexcijfer.

Subsidies

Voor de subsidiëring van verenigingen wordt een stelpost opgenomen met als basis het subsidietotaal 2021 verhoogd met het genoemde prijsindexcijfer.

Gemeenschappelijke regelingen/verbonden partijen/professionele instellingen

- De begroting van de betreffende partijen zijn overgenomen tenzij ervaringscijfers anders uitwijzen
- Voor de subsidiëring van professionele instellingen wordt in 2022 uitgegaan van het prijsindexcijfer conform de meicirculaire 2021 tenzij anders is overeengekomen met de professionele instelling.

Onvoorzien

Voor onvoorziene uitgaven is een post opgenomen van 50 duizend euro.

Rente

- Voor het aantrekken van leningen wordt een rente gehanteerd die is gebaseerd op het actuele renteniveau op de kapitaalmarkt

Belastingen en heffingen

- De lokale heffingen en de overige leges zijn gebaseerd op een zo hoog mogelijke kostendekkendheid.
- Voor inflatoire bijstelling is gerekend met 1,9% (Bron: Statline, jaarmutatie maart 2021).

Algemene uitkering uit het gemeentefonds

- De circulaire van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties d.d. september 2021 is bepalend voor de begroting 2022 en de meerjarenbegroting.

Investeringsprogramma's

- De kapitaallasten van investeringen die vervanging behoeven worden ten laste gebracht van het begrotingsresultaat. Op die manier wordt geborgd dat vervanging kan plaatsvinden zonder dat dit leidt tot schommelingen in het vermogen of in het begrotingsresultaat
- Ten aanzien van nieuwe investeringen wordt in het eerste jaar van investering rekening gehouden met 50% van de rentelasten. Vanaf het tweede jaar worden de volledige kapitaallasten geraamd.

4.2 Financiële kaders

1. Baten en lasten dienen in evenwicht te zijn waarbij er wordt gestreefd naar een zo laag mogelijke belastingdruk en een rechtvaardige verdeling van de lasten.
2. Creativiteit en behoedzaamheid zijn de sleutelwoorden voor de gemeentelijke financiën. Creativiteit wanneer het gaat om de samenhang tussen incidentele en structurele middelen. Behoedzaamheid omdat er nog tal van onzekerheden in onze financiële meerjarenraming zitten.
3. In het te presenteren begrotingsbeeld zijn in ieder geval het eerste en het laatste jaar van het meerjarig perspectief sluitend (begrotingssaldi 2025).
4. In de planning & controlcyclus is de kadernota het integrale afweegmoment voor het beschikbaar stellen van nieuwe of aanvullende structurele middelen. Met het tussentijds ingrijpen op de integrale afweegmomenten wordt terughoudend omgegaan. De begrippen "onvoorzien, onontkoombaar en onuitstelbaar" zijn hierbij leidend.
5. De (meerjaren)begroting 2022-2025 is de laatste begroting van dit college. Uitgangspunt is dat niet, of zo weinig mogelijk, wordt ingezet op nieuw beleid. De inzet is de bestaande ambities realistisch uit te voeren, te intensiveren of af te ronden.
6. Intensivering van beleid en/ of nieuw beleid wordt enkel opgesteld door vervanging van oud beleid waarbij de middelen van het oude beleid vrijvallen voor uitvoering van het te intensiveren beleid en/ of nieuw beleid. Een uitzondering hierop vormt beleid dat voldoet aan de criteria die zijn vermeld in paragraaf 5.1 van deze kadernota.
7. Voordelen die optreden op basis van autonome ontwikkelingen en die het gevolg zijn van bestaand beleid worden eerst ingezet voor het oplossen van (structurele) nadelen op basis van bestaand

beleid. Indien er ruimte is voor intensivering van bestaande beleid of nieuw beleid dan gebeurt dat alleen bij integrale afwegingsmomenten van de P&C- cyclus.

5. Financiële ontwikkelingen

5.1 Beleidsontwikkelingen met financiële gevolgen

Gezien het feit dat de gemeentelijke financiële huishouding onder druk staat is het van belang behoudend om te gaan het aangaan van financiële verplichtingen. Om die reden is ervoor gekozen om in deze kadernota alleen beleid met financiële gevolgen op te nemen voor zover dat beleid verband houdt met één van de onderstaande ontwikkelingen:

1. Ontwikkelingen die voldoen aan de criteria onvoorzien, onvermijdelijk en onuitstelbaar.
2. Onvermijdelijke meerkosten van beleid dat al is ingezet.
3. Ontwikkelingen die ervoor zorgen dat de gevolgen van de coronacrisis worden gedempt.
4. Eenmalige kapitaalinjecties die leiden tot (aanmerkelijke) structurele personele en/of financiële voordelen

In hoofdstuk 7 van deze kadernota zijn de beleidsmatige ontwikkelingen met financiële gevolgen per programma beschreven. In de onderstaande tabel treft u een samenvatting aan van het beleid met daarbij de financiële gevolgen. Om de beleidsmatige toelichtingen sneller te kunnen vinden is ervoor gekozen de beleidsontwikkelingen te nummeren. De nummering in de tabel komt overeen met de nummering die is toegepast in hoofdstuk 7 van deze kadernota.

Tabel beleidsontwikkelingen met financiële gevolgen (bedragen in euro's, positieve bedragen zijn negatief voor het resultaat)

§	nr	Omschrijving	Eenmalig	2022	2023	2024	2025
7.1	1	Administratieve last omgevingswet	pm	pm	pm	pm	pm
7.1	2	Ontwikkeling organisatie	150.000	pm	pm	pm	pm
7.1	3	Huisvesting gemeentehuis	pm	pm	pm	pm	pm
7.1	4	Archiefwet en digitalisering	57.300	65.300	65.300	65.300	65.300
7.1	5	Datagedreven werken	pm	pm	pm	pm	pm
7.1	6	Wet digitale overheid	12.000	5.000	10.000	10.000	10.000
7.1	7	Modernisering vakapplicaties	25.300	14.800	29.600	29.600	29.600
7.3	8	Integraal beleidsplan openbare ruimte	0	100.000	100.000	100.000	100.000
		Inzet prijscompensatie	0	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000
7.3	9	Civieltechnisch kunstwerk Stationsstraat	pm	pm	pm	pm	pm
7.3	10	Onderhoud holle wegen	80.000	0	0	0	0

§	nr	Omschrijving	Eenmalig	2022	2023	2024	2025
7.3	11	Afwaardering wegen	210.000 ²	4.500	4.500	4.500	4.500
7.4	12	Bomenvervangingsplan 5 jaren)	350.000	0	0	0	0
7.4	13	Ecologische gazons	10.000	-1.200	-1.200	-1.200	-1.200
7.4	14	Groot onderhoud beplanting	70.000	0	0	0	0
7.4	15	Groenonderhoud kasteel Etzenrade	0	30.000	25.000	20.000	15.000
7.4	16	Uitwerking landschapskader Beekdaelen	pm	0	0	0	0
7.4	17	Aanbrengen kantplanken kunstgrasvelden	90.000	0	0	0	0
7.4	18	Kunstgrasveld en LED- verlichting hockey	25.000	15.333	15.333	15.333	15.333
Totaal			1.079.600	183.733	198.533	193.533	188.533

De structurele kosten die in de tabel zijn opgenomen komen ten laste van het begrotingsresultaat. De eenmalige uitgaven worden voor een bedrag van 210 duizend euro geactiveerd. Het resterende eenmalige bedrag ad 869,6 duizend euro wordt gedekt door inzet van de geclaimde reserve. Die reserve wordt gevoed door een overheveling van de reserve 'nog te bestemmen'. Van een aantal in de tabel genoemde ontwikkelingen is nu nog niet precies bekend wat de kosten gaan bedragen. Die bedragen worden in de begroting 2022 gekwantificeerd.

5.2 Bijstelling meerjarig perspectief begroting 2021-2025

De in paragraaf 5.1 beschreven beleidsontwikkelingen hebben gevolgen voor het begrotingsresultaat zoals dat is gepresenteerd in de eerste burap 2021. Daarnaast is de mei- circulaire 2021 recent verschenen. De uitkomsten van die circulaire wijzigt het meerjarig perspectief eveneens net als de verlenging van de afschrijvingstermijnen van wegen zoals in deze nota beschreven in hoofdstuk 3. Onderstaand treft u een samenvatting aan van de mutaties (bedragen in duizenden euro's). Negatieve bedragen in de tabel zijn nadelig voor de begroting, positieve bedragen zijn gunstig.

Nr	Omschrijving	2022	2023	2024	2025
	Resultaat burap	-1.719,3	-1.499,8	-1.317,2	-1.058,3
1	Beleid kadernota	-183,7	-198,5	-193,5	-188,5
2	Mei circulaire 2021 gemeentefonds	843,0	514,0	308,0	223,0
3	Indexering belasting- en legesopbrengsten	342,3	342,3	342,3	342,3
4	Verlenging afschrijvingstermijnen	82,1	91,8	101,8	101,8
Totaal		-636	-750	-759	-580

² het bedrag van 210.000 wordt geactiveerd. De jaarlijkse kapitaallasten bedragen 4.500 euro

De onderwerpen die zijn opgenomen in de tabel worden nu puntsgewijs toegelicht.

1. Beleid kadernota

De bedragen die onder deze regel zijn vermeld sluiten aan bij het totaalbedrag van de tabel in hoofdstuk 5 van deze kadernota waarin het nieuwe beleid is gepresenteerd.

2. Meicirculaire 2021 gemeentefonds

De mei circulaire heeft een gunstig effect op het begrotingsresultaat. In onderstaande tabel is samengevat op welke manier de mutaties tot stand komen (bedragen in duizenden euro's). Daarna worden die mutaties toegelicht.

Effect algemene uitkering gemeentefonds		Bedrag (in duizenden euro's)			
		2022	2023	2024	2025
A. Effecten meicirculaire 2021:					
1	Accresontwikkeling 2022 tm. 2025	-217	-434	-623	-677
2	Ontwikkeling uitkeringsbasis	1.004	1.219	1.384	1.425
3	Nominale ontwikkelingen	651	338	154	62
4	Overige ontwikkelingen	116	120	122	142
5	BTW compensatiefonds (BCF)	155	155	155	155
6	Te oormerken middelen (zie ook onder B)	345	345	344	341
A. Bruto effect algemene uitkering		2.054	1.743	1.536	1.448
B. Af: te oormerken middelen					
1	Mutatie 3d's in het sociaal domein	-189	-184	-173	-160
2	Taakmutaties	-130	-145	-159	-174
3	DU/IU	-26	-16	-12	-7
B. subtotaal geoordeelde middelen		-345	-345	-344	-341
C. Stelpost loon- en prijsstijgingen		-866	-884	-884	-884
C. Netto effect algemene uitkering (A+B+C)		843	514	308	223

A1. Accresontwikkeling 2022 tm 2025

De accresen vanaf 2022 vertonen een dalend verloop. Belangrijkste oorzaak zijn de dalende loon- en prijsontwikkelingen. Daarnaast is er vanaf 2023 sprake van dalende rentekosten en dalende EU-afdrachten.

A2. Ontwikkeling uitkeringsbasis

Door de continue bijstellingen van de aantallen vindt er bij iedere circulaire een aanpassing van de uitkeringsfactor plaats. Er is landelijk sprake van een dalend aantal bijstandsontvangers en dalende

aantallen inwoners en jongeren. In de systematiek van het gemeentefonds leidt een dalende hoeveelheid tot een stijging van de uitkeringsfactor omdat de totaal te verdelen algemene uitkering macro gezien gelijk blijft.

A3. Nominale ontwikkelingen

In de algemene uitkering worden gemeenten gecompenseerd voor loon- en prijsstijgingen. Die middelen kunnen worden ingezet om budgetten indexeren. Als compenserende post is aan de uitgavenkant een indexering voor loon- en prijsstijgingen opgenomen (zie ook onder C).

A4. Overige ontwikkelingen

Onder deze regel zijn diverse kleinere mutaties op met name het gebied van de WOZ waardering en aanpassing van de rekentarieven en aanpassing suppletie-uitkering integratie sociaal domein opgenomen.

A5. BTW compensatiefonds (BCF)

Alle gemeenten dragen bij aan de financiering van het BTW compensatiefonds (BCF). Als de gezamenlijke declaraties onder het afgesproken plafond van 3,2 miljard euro blijven wordt het verschil in het gemeentefonds gestort en aan de gemeenten teruggegeven in de vorm van een incidentele compensatie.

Voor de begroting 2022 is in de circulaire een advies opgenomen dat de raming van de compensatie maximaal gelijk mag zijn aan de afrekening van 2020 ad 192,6 mln euro. Wij boeken voorzichtigheidshalve 50% op voorhand in en nemen hiervoor een structurele batige stelpost op van 155 duizend euro.

A6. Te oormerken middelen (zie ook onder B)

In de algemene uitkering vindt in een aantal gevallen compensatie plaats voor kosten die de gemeenten nu of in de toekomst gaat maken. Die middelen dienen te worden geoormerkt door ook aan de uitgavenkant middelen hiervoor op te nemen. De corresponderende uitgaven zijn gepresenteerd onder B.

B1. Te oormerken middelen

Het betreft mutaties binnen met name de integratie-uitkering Participatie (WSW en overige participatie) en Voogdij 18+. Zie onderstaande tabel (bedragen in duizenden euro's).

Omschrijving	2022	2023	2024	2025
Participatie (IU)	-268	-263	-252	-239
Voogdij/18+ (IU)	79	79	79	79
totaal	-189	-184	-173	-160

B2. Te oormerken middelen

Dit betreft de volgende mutaties (bedragen in duizenden euro's).

Omschrijving	2022	2023	2024	2025
Rijksvaccinatieprogramma	-7	-7	-7	-7
Handhaving energielabel	-3	-3	-3	-3
Versterking gemeentelijke antidiscriminatievoorziening	-14	-14	-15	-15
Prenataal huisbezoek door jeugdgezondheidszorg	-9	-9	-9	-9
Kinderopvang toezicht en handhaving	-1	-1	-1	-1
Wet Open Overheid (structureel)	-52	-65	-78	-91
Wet Open Overheid (incidenteel 2022 t/m 2026)	-61	-62	-62	-62
Overige	17	16	16	14
totaal	-130	-145	-159	-174

Dit betreft de volgende mutaties binnen de decentralisatie- en integratie- uitkeringen (bedragen in duizenden euro's).

Omschrijving	2022	2023	2024	2025
Inburgering (IU)	-21	-11	-7	-2
Armoedebestrijding kinderen (DU)	-5	-5	-5	-5
totaal	-26	-16	-12	-7

C. Labelen loon- en prijsstijgingen

De compensatie die wegens loon- en prijsstijgingen in de algemene uitkering wordt gestort wordt als uitgaven in de gemeentebegroting opgenomen. Met die middelen kunnen de budgetten in de begroting 2022 worden geïndexeerd.

3. Indexering belasting- en legesopbrengsten

De belasting- en legesopbrengsten worden op grond van de in paragraaf 4.1 van deze kadernota geïndexeerd met 1,9%. Die indexering leidt tot een financieel voordeel van ruim 340 duizend euro.

4. Verlenging afschrijvingstermijnen wegen

Verlenging van de afschrijvingstermijnen van 25 jaar naar 35 jaar leidt tot structurele voordelen.

6. Terug naar een financieel gezonde gemeente

Zoals beschreven in hoofdstuk 5 van deze notitie staan de gemeentefinanciën onder druk. Tegelijkertijd is de personele capaciteit begrensd en de ambitie groot. Er is een spagaat tussen het willen enerzijds en het kunnen anderzijds. In de notitie 'balans tussen willen en kunnen' is die problematiek nader geduid en is beschreven welke mogelijkheden er zijn om de kloof te dichten. De notitie is besproken in de auditcommissievergadering van 8 maart jl.

Eén van de manieren om het willen en kunnen dicht bij elkaar te brengen is door beleid te schrappen. Dat dient gefundeerd te gebeuren aan de hand van een prioriteringskader. Een concept van dat prioriteringskader is gepresenteerd in een tweetal raadsbijeenkomsten op 3 en 6 mei van dit jaar. De input die vanuit de raadsbijeenkomsten is geleverd is verwerkt in het prioriteringskader dat in dit hoofdstuk nader wordt toegelicht. Een schematisch voorstelling van het prioriteringskader is als bijlage 1 bijgevoegd bij deze kadernota. In die bijlage is tevens een korte handleiding opgenomen.

In het vervolg van dit hoofdstuk wordt in paragraaf 6.1 beschreven hoe de disbalans tussen willen en kunnen is ontstaan. In paragraaf 6.2 is aangegeven op welke manier wij het willen en kunnen weer meer met elkaar in balans willen brengen. Paragraaf 6.3 gaat nader in op één van de in paragraaf 6.2 vermelde oplossingen: keuzes maken aan de hand van een prioriteringskader. In paragraaf 6.4 wordt aangegeven welke andere mogelijkheden er op de kortere termijn zijn om een sluitende begroting 2022 te kunnen aanbieden. Paragraaf 6.5 tenslotte gaat nader in op ontwikkelingen die actueel zijn met betrekking tot de algemene uitkering uit het gemeentefonds.

6.1 Disbalans willen en kunnen

De gemeente is ambitieus en de personele en financiële capaciteit staat onder druk. Regelmatig worden nieuwe projecten opgestart die vanzelfsprekend aan een hoog kwaliteitsniveau moeten voldoen. Dat gebeurt reeds voordat de gemeente oude projecten heeft kunnen afronden. Ook de (steeds groeiende) basistaken waar de gemeente voor staat moeten kwalitatief goed worden uitgevoerd en de herijking van beleid moet zorgvuldig en in samenspraak met de samenleving tot stand komen. Dat gebeurt in een tijd waarin de personele en financiële capaciteit schaars zijn.

Nog los van de in hoofdstuk 5 vermelde tekorten komen er ontwikkelingen op ons af die het begrotingsbeeld nog verder onder druk zetten. Te denken valt aan meerkosten voor kapitaalgoederen zoals onderwijshuisvesting, groenonderhoud, wegen en sportaccommodaties. Vorenstaande ontwikkelingen leiden tot een toekomstige jaarlijkse claim die, naar de huidige inzichten, in de miljoenen loopt. Daarnaast staan de gemeentefinanciën en de ambtelijke capaciteit onder druk wegens 'beleidsstapeling'. Alle projecten uit de voormalige gemeenten, de projecten van Beekdaelen en de toekomstige projecten moeten doorgaan. Daarbij komt dat die projecten kwalitatief goed moeten worden uitgevoerd en zo snel mogelijk moeten zijn afgerond. Voor wat betreft de ambtelijke druk komen daar de extra werkzaamheden bij als gevolg van de herijking, het aantal artikel 32 vragen en de personele gevolgen door de coronacrisis. Er dienen maatregelen te worden getroffen die ervoor moeten zorgen dat er meer balans komt tussen het willen en kunnen.

6.2 In balans brengen willen en kunnen

Er kan meer balans komen tussen het willen en kunnen door:

- Het 'kunnen' te vergroten
Te denken valt hierbij bijvoorbeeld aan een kwantitatieve uitbreiding van de personele capaciteit³ of een toename van de efficiëntie (door bijvoorbeeld meer opgabegericht en projectmatig te werken of door data gedreven te werken). Ook zelfsturing zou (op termijn) moeten leiden tot een ontlasting van de personele druk aangezien zelfsturing ervoor zorgt dat inwoners op alle mogelijke manieren zelf(sturend) het initiatief nemen en dat de gemeente dit in toenemende mate faciliteert. Daarnaast leidt innovatie op termijn tot een besparing hoewel deze dan vaak vooraf wordt gegaan door een eenmalige kapitaalinjectie (investeren om te genereren). Te denken valt in dit verband aan een innovatietraject dat is gestart met als doel het anders inrichten van de jeugdhulp in Beekdaalen in de toekomst. Dit moet op termijn leiden tot verbeterde inzet van hulp dichtbij huis en –naar verwachting– lagere kosten. Tenslotte kunnen de gemeentelijke belastingen worden verhoogd om ervoor te zorgen dat de gemeente meer mogelijkheden heeft.
- Het 'willen' te temperen en temporiseren
Beleid en ambities dienen meer in de tijd te worden gezet. Sommige zaken moeten later. Daarnaast dienen ambities en beleid zowel kwalitatief als kwantitatief te worden heroverwogen. Er is focus nodig, maar die focus dient wel gestructureerd tot stand te komen. Die structuur kan worden gevonden in een prioriteringskader.

6.3 Prioriteringskader

Zoals aangegeven zullen keuzes gemaakt moeten worden in projecten en in beleid. Die keuzes zijn noodzakelijk om de financiële positie van de gemeente te verbeteren en de personele druk te verlagen. Voordat die keuzes kunnen worden gemaakt is het allereerst inzicht te hebben in het beïnvloedbare beleid van de gemeente, immers alleen in dat beïnvloedbare beleid zijn keuzes mogelijk. Bij het inzichtelijk maken van het beïnvloedbare beleid dient nadrukkelijk onderscheid te worden gemaakt in aanpak van tijdelijk beleid en permanent beleid. Dat onderscheid is van belang aangezien keuzes in tijdelijk beleid zorgen voor tijdelijke oplossingen in capaciteit en geld terwijl keuzes in permanent beleid blijvende oplossingen bieden voor de capaciteits- en middelen problematiek.

Stap 1: inzichtelijk maken beïnvloedbaar beleid:

A. Tijdelijk beleid

Onder tijdelijk beleid wordt in dit verband beleid bedoeld met een vaste begin en eindtijd. Gedacht dient dan te worden aan pilots, initiatieven en projecten.

³ Bij de uitbreiding van de personele ambtelijke capaciteit dient de kanttekening te worden geplaatst dat het in deze tijd moeilijk is om aan gekwalificeerd personeel te komen.

Het tijdelijke beleid wordt allereerst helemaal in kaart gebracht. Daarna wordt:

1. het beleid uitgesloten dat wettelijk verplicht is;
2. het beleid uitgesloten dat niet meer kan worden teruggedraaid (bijvoorbeeld omdat het project al is aanbesteed)
3. het dan nog resterende beïnvloedbare beleid wordt gerankt op basis van de zogenaamde 6 p's:
 - p₍₁₎: Poen: kan het project worden uitgevoerd binnen de beschikbare middelen?
 - p₍₂₎: Planning: kan het project worden uitgevoerd binnen de gestelde termijn?
 - p₍₃₎: Prestatie: wordt het beoogde prestatieniveau gehaald?
 - p₍₄₎: Personeel: kan het project worden uitgevoerd binnen de beschikbare capaciteit?
 - p₍₅₎: Publieke waarde: wat voegt het project toe voor de burgers?
 - p₍₆₎: Prognose: welke effecten heeft het als het project wordt beëindigd of versoerd

In de raadsbijeenkomsten is aangegeven dat, voordat de systematiek wordt uitgerold over alle projecten, eerst 10 pilotprojecten worden uitgewerkt. Op die manier kan worden beoordeeld of de beoogde systematiek naar behoren werkt.

B. Permanent beleid

Onder permanent beleid wordt in dit verband bedoeld reguliere taken van de gemeente zoals het groenonderhoud, het bezorgen van reisdocumenten en het verstrekken van bijstand.

Het permanente beleid wordt allereerst helemaal in kaart gebracht. Daarna wordt:

1. het beleid uitgesloten dat wettelijk verplicht is én op het wettelijk verplichte minimale niveau wordt uitgevoerd
2. het beleid uitgesloten dat binnen twee jaar wordt herijkt of geharmoniseerd op recent geharmoniseerd of herijkt is. Dit beleid wordt uitgesloten aangezien het kwaliteitsniveau op die betreffende beleidsterreinen plaatsvindt via separate voorstellen (bijvoorbeeld IBOR of herijking accommodatiebeleid).
3. het nog resterende beïnvloedbare beleid⁴ wordt daarna gedetailleerd onder de loep genomen. Er worden per beleidsterrein scenario's uitgewerkt die variëren van versoering tot afschaffing. Per scenario wordt de besparing in geld en in uren geduurd. Ook wordt in kaart gebracht welk effect afschaffing of vershraling van het beleid tot gevolg heeft of kan hebben.

⁴ Het dan nog resterende beleid betreft bovenwettelijk beleid (zoals communicatie) en niet-wettelijk beleid (zoals toerisme en advieskosten)

Om de aanpak te verduidelijken wordt nu een fictief voorbeeld aangehaald.

Fictief voorbeeld: communicatiebeleid

Betreft beleid dat behoort tot de categorie beleid dat bovenwettelijk wordt uitgevoerd want: Alleen de verplichte publicaties zijn wettelijk.

Dus: alles wat aan communicatiebeleid wordt gedaan dat niets te maken heeft met de verplichte publicaties is beïnvloedbaar.

	Keuze	Besparing (geld)	Besparing (uren)	Effect
1.	Afschaffen alle bovenwettelijke communicatie	100.000 euro	400 uren	Gemeente verliest groot deel van contact met burger
2.	Alleen publicaties in lokale bladen	70.000 euro	300 uren	Gemeente verliest deel van contact met de burger
3.	etc			

Stap 2: keuzes maken:

Een belangrijke voorwaarde om beleidskeuzes te kunnen maken is een duidelijk afwegingskader. Een duidelijk afwegingskader is SMART⁵ gedefinieerd. Daarnaast heeft het een beperkt aantal doelstellingen. Gebleken is dat een dergelijk afwegingskader op dit moment ontbreekt. Het raadsbreed programma bevat te veel doelstellingen die bovendien niet SMART zijn gedefinieerd. Het college uitvoeringsprogramma (cup) heeft een restant looptijd tot het jaar 2022 en biedt daarmee ook geen goede basis om langjarige strategische keuzes te maken.

Goed gefundeerde keuzes die tegemoet komen aan de speerpunten van beleid van de raad zijn nu daarom niet mogelijk. Dergelijke keuzes kunnen pas worden gemaakt in de nieuwe raadsperiode onder de voorwaarde die nieuwe raad een strategisch document opstelt dat kan dienen als afwegingskader.

Planning

Het doorlopen van de stappen die hiervoor zijn beschreven vergt een grote inspanning. De verwachte doorlooptijd is als volgt:

Wat?	P&C- document	Wanneer?
Vaststellen prioriteringskader	Kadernota 2022	13 juli 2021
Tijdelijk beleid: ranken 10 voorbeeld projecten volgens de 6 p's	Begroting 2022	9 november 2021
Permanent beleid: op taakveldniveau (hoofdlijnen) wordt in	Begroting 2022	9 november 2021

⁵ SMART = Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdsgebonden

Wat?	P&C- document	Wanneer?
kaart gebracht welk permanent beleid: a. wettelijk verplicht is b. gemengd is (deels wettelijk en deels bovenwettelijk) c. binnenkort wordt geharmoniseerd/ herijkt d. recent is geharmoniseerd e. volledig beïnvloedbaar is		
Tijdelijk beleid: ranken projecten obv de 6 p's Permanent beleid: keuzemogelijkheden in kaart brengen	Kadernota 2023	Juli 2022
Prioritering beïnvloedbaar beleid aan de hand van strategisch document nieuw college/ raad	Ná kadernota 2023	Na zomerreces 2022

6.4 Sluitende begroting 2022

Het eerder in dit hoofdstuk beschreven traject vergt tijd. Voordelen treden pas op termijn op terwijl die, om te voorkomen dat we onder verscherpt toezicht komen te staan bij de provincie, deels al eerder nodig zijn. Ons streven is erop gericht u in november een sluitende begroting aan te kunnen bieden.

Wij denken dat besparingen kunnen worden behaald in het sociaal domein door op een vernieuwende wijze om te gaan met voorzieningen en verstrekkingen. Hiervoor hebben wij al een aantal pilots ingezet en wij blijven inzetten op innovatie. Die vernieuwingen zouden dan moeten worden gevonden in maatregelen die voor de burger beperkt merkbaar zijn, en financieel gunstig uitwerken voor de gemeente. Daarnaast hebben wij in hoofdstuk 3 van deze nota aangegeven dat we de economische afschrijvingstermijn van rioleringen willen verlengen. Wij overwegen de voordelen die de verlenging heeft voor de lokale lastendruk te egaliseren door een verhoging van de ozb- tarieven. Dat zou een indicatieve verhoging van de tarieven onroerend zaakbelasting betekenen van 3,5%.

6.5 Toekomstige ontwikkelingen algemene uitkering gemeentefonds

In hoofdstuk 5 van deze nota zijn de effecten van de meicirculaire doorgerekend. Daarbij dient te worden bedacht dat op relatief korte termijn grote mutaties gaan plaatsvinden in het gemeentefonds. Het gaat in hoofdlijnen om drie ontwikkelingen:

- a. Extra compensatie voor kosten jeugdzorg
- b. Herijking gemeentefonds
- c. Vervallen opschalingskorting

Betreffende ontwikkelingen worden hierna kort toegelicht.

- a. Extra compensatie voor kosten jeugdzorg

Gemeenten krijgen volgend jaar ruim 1,3 miljard euro van het kabinet ter compensatie van de tekorten op de jeugdzorg. Dat komt bovenop de eerder toegezegde 300 miljoen euro voor 2022. Over 2023 en volgende jaren is nog geen uitspraak gedaan, dat is aan het nieuwe kabinet.

b. Herijking gemeentefonds

Begin februari heeft het Rijk een voorstel gedaan voor de herverdeling van het gemeentefonds. Dit voorstel heeft grote gevolgen voor gemeenten. De Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) brengt hierover nog een advies uit. De rijksoverheid heeft aangekondigd het aanvankelijke verdeelmodel begin juni aan te passen en te publiceren. Op basis van dit aangepaste voorstel zal de ROB uiteindelijk zijn advies uitbrengen. De invoering van het nieuwe verdeelmodel wordt overgelaten aan een nieuw kabinet.

c. Vervallen opschalingskorting

Het vorige kabinet heeft een oplopende korting op het gemeentefonds geïnitieerd onder de naam 'opschalingskorting'. Het idee daarachter was dat gemeenten, door een grootschalige herindelingsoperatie, lagere apparaatslasten hebben. De herindelingsoperatie werd wegens onvoldoende draagvlak afgeblazen, maar het kabinet houdt vast aan de opschalingskorting. Om die reden staat de korting nu ter discussie.

7. Kadernota per programma

Zoals aangegeven wordt in deze kadernota voor het eerst de programma indeling gebruikt. Per programma is beschreven welke algemene ontwikkelingen spelen op de diverse beleidsterreinen. Daarnaast worden de zaken beschreven die een impact hebben op de financiële huishouding van de gemeente vanaf 2022.

7.1 Programma 0: Algemeen bestuur en ondersteuning

7.1.1 Algemene ontwikkelingen

Middengebied Zuid- Limburg

In 2019 hebben alle negen colleges van de Middengebied-gemeenten het strategisch Actieplan Middengebied 'Van groen hart naar groene long' vastgesteld. Dit plan gaat in op de beleidsuitdagingen voor de gemeenten in het groene hart van Zuid- Limburg en is opgesteld in aanvulling op het strategisch Actieplan 'Randstad Zuid-Limburg, dat de opgaven omschrijft voor het stedelijk gebied in Zuid-Limburg. Het strategisch actieplan middengebied Zuid- Limburg is vervolgens uitgewerkt in het uitvoeringsprogramma Middengebied.

In 2020 hebben de colleges van de Middengebied gemeenten de samenwerking principes en tijdelijke governance vastgesteld als randvoorwaarden voor de samenwerking en is per programmaliijn een project opgesteld en uitgewerkt en hebben de deelnemende gemeenten aangegeven aan welk project zij deelnemen en vindt een verdere uitrol van de projecten in 2021 plaats.

In Zuid-Limburg zijn het afgelopen jaar stappen gezet om de regionale samenwerking nog verder te versterken. Het gaat hierbij o.a. om ontwikkelingen in het kader van het NOVI-gebied Zuid-Limburg met Rijk, Provincie en gemeenten en de samenwerking in het Middengebied, waarbij met name de actielijn De Groene Long aansluit op het gedachtegoed van de Middengebied-gemeenten. De gereserveerde middelen zullen ingezet worden voor proceskosten en (een deel van de) uitvoeringskosten. Daarnaast verzoeken gemeenten ook provincie, rijk en andere fondsen voor medefinanciering.

Middengebied - Gezonde Groene School

In het Middengebied werken we binnen de programmaliijn Vitale Samenleving aan de Gezonde Groene School, waarin we bekijken hoe we de bijzondere kernkwaliteiten van het groene Middengebied kunnen inzetten en gebruiken in de aanpak van de gezondheidsachterstand van Zuid-Limburg. Doel is om een beweging op gang te brengen waarin gezond eten uit de groene omgeving en meer bewegen in de groene omgeving de standaard wordt voor inwoners, jong en oud.

Begin 2021 is Zuid-Limburg door het Rijk aangewezen als ontwikkelgebied in het kader van de Nationale Omgevingsvisie (NOVI). De ambities uit het Uitvoeringsprogramma Middengebied zijn

onderdeel van het plan van aanpak NOVI Zuid-Limburg in de vorm van een aparte programmalijn 'De groene long'. Het project De Gezonde Groene School heeft hierbinnen in het bijzonder de aandacht.

Op veel scholen lopen al interessante trajecten en activiteiten met betrekking tot gezondheidsbevordering, sport en bewegen, milieu/duurzaamheid, natuur en omgevingsbewustzijn. In Q1 en Q2 2021 brengen we met een inventarisatie en behoefteonderzoek in kaart wat er al gebeurt en waar nog behoefte aan is op de 11 basisscholen in Beekdaelen. De inventarisatie heeft mede tot doel om inzicht te geven in elkaars projecten en activiteiten, om ideeën en ervaringen uit te wisselen en om elkaar te inspireren. Ook kijken we naar het laaghangend fruit: waar kunnen we met een bescheiden inspanning resultaat boeken? We gaan hierbij uit van een bottom-up-benadering. Zonder intrinsieke motivatie van de scholen is het plan niet uitvoerbaar en duurzaam. Bij deze benadering is ook het (integraal) verbinden van expertise van ondernemers, lokale streekproducenten en bewegings-experts, buitenorganisaties e.d. die een bijdrage kunnen leveren aan het programma, van belang.

Het behoefteonderzoek geeft inzicht in de initiatieven en activiteiten die de scholen vorm willen geven. Dit kunnen fysieke zaken zijn, zoals vergroening van schoolpleinen, aanleg van natuurspeelplaatsen, bloemenweides, moestuin, eetbare natuur of een Tiny Forest. Dit kunnen ook activiteiten zijn zoals het opzetten van een lesprogramma met IVN, zwerfafvalprojecten, themalessen over streekproducten of buitenlessen.

Zowel de proces- als uitvoeringskosten van projecten in het kader van de Middengebied-samenwerking kunnen voldaan worden uit de in de MJB opgenomen investeringskrediet 'Strategisch Actieplan Middengebied Zuid-Limburg'.

Zelfsturing

Onder de strategische pijler governance zal zelfsturing verder vormgegeven worden door verdere uitrol van werkspoor 1 en 3 van het cahier zelfsturing. Het spreekt voor zich dat ook in werkspoor 2 bij de inhoudelijke projecten zelfsturing wordt meegenomen; ter illustratie verwijzen wij naar het programma Beekdaelen Bloeit.

Wet open overheid

De tweede kamer heeft op 26 januari 2021 ingestemd met het gewijzigd wetsvoorstel Wet open overheid (Woo). Dit betekent dat de gemeente alle te publiceren informatie in een open verplicht formaat moet aanbieden. Ook moet de gemeente aansluiten op het Platform Open Overheidsinformatie (PLOOI). Hiermee maakt de gemeente overheidsinformatie open, transparant en vooral toegankelijk, omdat op één centrale plek de verwijzing naar alle actief openbaar gemaakt overheidsinformatie te vinden is. De bedoeling is dat de Woo op den duur de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) vervangt. Opvragen met een Wob-verzoek is dan niet meer nodig.

Common Ground

Als gevolg van technologische ontwikkelingen is het huidige stelsel voor gegevensuitwisseling steeds lastiger in staat om tijdig te vernieuwen, te voldoen aan privacywetgeving en efficiënt om te gaan met data. Common ground is een uitvoeringsprogramma van VNG Realisatie met als doel om een nieuwe, moderne, gezamenlijke informatievoorziening van gemeenten voor het uitwisselen van gegevens te realiseren. Door de implementatie van Common Ground wordt de gemeentelijke informatievoorziening ingrijpend gewijzigd. Zo worden data losgekoppeld van werkprocessen en applicaties, gaan applicaties op een andere manier om met gegevensuitwisseling en worden de bestaande standaarden voor gegevensuitwisseling vernieuwd. Hiermee kunnen gemeenten hun informatiehuishouding sneller en beter aanpassen op ontwikkelingen, sneller en flexibeler inspelen op maatschappelijke vraagstukken en de gemeentelijke dienstverlening en bedrijfsvoering ingrijpend verbeteren.

Informatieveiligheid en privacy

De eisen op het gebied van informatieveiligheid en privacy worden steeds strenger. Dit is het gevolg van de almaar toenemende cybercriminaliteit die steeds geraffineerder wordt. Diverse ICT-systemen ondergaan doorlopend aanpassingen om zo goed beschermd te blijven tegen cybercriminaliteit en de privacy zo goed mogelijk te waarborgen. Ook het ondersteunend kwaliteitsmanagementsysteem voor informatiebeheer, informatiebeveiliging en privacy wordt de komende tijd vernieuwd.

5G, IoT, big data en smart society

De invoering van 5G heeft grote gevolgen voor onze samenleving. 5G verbetert de kwaliteit van de internetverbinding en maakt digitale communicatie en gegevensuitwisseling nog sneller en beter mogelijk. Dit is noodzakelijk, want steeds meer apparaten worden via internet verbonden en het dataverkeer over internet neemt gigantisch toe. 5G maakt vele nieuwe toepassingen mogelijk met inzet van nieuwe slimme technologie zoals slimme sensoren (voor bijv. afval- of verkeersmetingen), kunstmatige intelligentie en virtual reality toepassingen (bij ruimtelijke projecten en het uitvoeren van operaties op afstand in de zorg). In openbare ruimtes communiceren apparaten reeds via netwerken, zoals beveiligingscamera's, verkeerslichten en slimme lantaarnpalen. Dit Internet of Things (IoT) gecombineerd met 5G en slimme technologie biedt belangrijke kansen. De hoeveelheid data zal als gevolg van 5G, IoT en slimme toepassingen nog sneller groeien (big data). Dankzij het verzamelen en slim inzetten van data, wordt de wereld om ons heen efficiënter. Realtime monitoring zorgt ervoor dat we directe acties kunnen koppelen aan signalen in onze omgeving. Dit verbetert de leefbaarheid en de veiligheid van onze leefomgeving. Landelijk zijn er al vele initiatieven gestart die bijdragen aan een slimme samenleving (smart society). Het is van belang dat de gemeente de ontwikkelingen op dit vlak nauwgezet volgt en tijdig hierop inspeelt om kansen te benutten ten behoeve van de samenleving.

Digitale transformatie en digitale vaardigheden

Digitaal (samen-)werken op afstand, digitale dienstverlening, de komst van slimme technieken, toenemende cybercriminaliteit en complexe vraagstukken dwingen gemeenten om datagedreven

en resultaat gericht werken in te voeren en slimme technieken in te zetten. Dit lukt uitsluitend met de benodigde digitale vaardigheden. Basisvaardigheden zijn nodig om te kunnen functioneren in onze informatie- en netwerksamenleving. Zo heeft iedereen vaardigheden nodig om gebruik te kunnen maken van beschikbare technologieën en software, zoals online kunnen samenwerken en op een veilige en slimme manier informatie kunnen delen. Daarnaast zijn voor bepaalde medewerkers ook specifieke vaardigheden nodig, zoals vaardigheden om datagedreven te kunnen werken, data te kunnen analyseren en vertalen in nuttige informatie om sneller de juiste beslissingen te kunnen nemen. De gemeente onderzoekt de benodigde digitale vaardigheden en de bijbehorende kosten. Deze zijn vooralsnog onbekend.

7.1.2 Ontwikkelingen met directe financiële gevolgen

1. Omgevingswet

Het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) Omgevingswet is nog volop in ontwikkeling. Hierdoor moeten ook softwareleveranciers de komende jaren nog de nodige aanpassingen realiseren in de VTH-applicatie, de plansoftware, de software voor toepasbare regels en de koppelingen (aansluiting op het DSO, uitwisseling met de basisregistraties en uitwisseling met het zaakstelsel).

Met de komst van de Omgevingswet komen daarnaast de nodige nieuwe taken op ons af op het gebied van bodem, externe veiligheid, geluid, etc. Het is nu nog de vraag of er een financiële vergoeding komt bij overheveling van taken.

De Omgevingswet en het samenwerken in het digitaal stelsel vergen extra registratiewerk waarmee de informatie-uitwisseling en samenwerking over de gehele keten gezien (op termijn) verbetert mits de registraties permanent goed worden opgebouwd, bijgehouden en continue verbeterd wordt. Deze wettelijke verzwarende van de administratieve last is structureel van aard. Gezien de urgentie wordt vooruitlopend op dit besluit momenteel voorzien in een tijdelijke oplossing voor 2021. Voor 2022 en verder is echter structurele capaciteit nodig waarvan de kosten waarschijnlijk (deels) worden gecompenseerd in het gemeentefonds. Bij het opstellen van de begroting 2022 is hier meer over bekend.

2. Organisatieontwikkeling

De afgelopen 2,5 jaar stonden in het teken van de overgangperiode van de fusie en nog te harmoniseren beleid. Gelijktijdig werd gestart met een nieuwe organisatie en een nieuwe organisatievorm. Dit heeft veel van de organisatie, bestuur en raad gevraagd om enerzijds de wettelijke opdracht te vervullen en anderzijds de nieuwe ambities waar te maken. Een dubbele beleidsopgave en een dubbele schaa sprong in de regio Zuid-Limburg waarin we samenwerken op basis van een 360 graden oriëntatie en Beekdaalen als grootste plattelandsgemeente positie inneemt. Daar bovenop kregen we te maken met de gevolgen van corona. Ook dit heeft een grote claim op onze organisatie gelegd. We hebben alles in het werk gesteld om onze inwoners en ondernemers zo goed mogelijk te faciliteren en te ondersteunen.

De afgelopen periode zijn stappen gezet in de verdere ontwikkeling van onze organisatie. Zo is in een aantal teams geïnvesteerd in teamontwikkeling. Ingezet is op het elkaar beter leren kennen en om met behulp van individuele en teammetingen meer inzicht te krijgen in competenties, in wat nodig is en wat nog ontbreekt. Dit geeft ons handvatten om effectiever te sturen. De eerste resultaten van de teamontwikkeling zijn positief en vragen om vervolg en uitbreiding naar andere teams. Ook is een strategische personeelsplanning opgesteld die inzicht geeft in de personeelsbehoefte in de komende jaren. Hiermee kunnen we beter inspelen op de ontwikkelingen die op ons afkomen en wat we daarvoor nodig hebben. Met de methodiek van het SPP kunnen we jaarlijks herijken en bijstellen. Ook is een eerste tussenevaluatie uitgevoerd. Hieruit komt naar voren dat we op de goede weg zijn maar dat de verdere doorontwikkeling nog een flinke impuls nodig heeft. Dit vraagt een gestructureerde en planmatige aanpak. De realiteit in Beekdaelen is – evenals in andere jonge fusiegemeenten – dat in de eerste jaren na de fusie sprake is van een capaciteitstekort (gemiddeld zo'n 10%) en dat nog diverse vervolgstappen nodig zijn om qua formatie en cultuur de schaa sprong te daadwerkelijk te kunnen maken.

Voor de jaren 2022 tot en met 2024 zullen we daarom een doorontwikkelplan opstellen. In dit plan wordt voor wat betreft organisatieontwikkeling ingezet op twee sporen: een 'cultuurspoor' en een 'formatiespoor'. In het 'cultuurspoor' zal de focus liggen op het (gefaseerd) opstellen van een organisatiebreed leer-, ontwikkel- en bewustzijns-programma (DNA Beekdaelen). De focus van het 'formatiespoor' zal liggen op acties zoals: verjonging gemeentelijke organisatie, anticiperen op pensioenuitstroom, meer vaste contracten en minder inhuur, de juiste persoon op de juiste plek en het waar nodig werken met tijdelijke hulpstructuren/rollen. Hierbij zal onder andere aanvullende capaciteit voor de BOA worden betrokken. Voor zover mogelijk zullen we bij het doorontwikkelplan de nog uit te voeren exercitie 'balans tussen willen en kunnen' betrekken. Financieel vragen we voor het cultuurspoor nu reeds incidenteel 150 duizend om de teamontwikkeling naar meerdere teams uit te breiden en de begeleiding van de programmatische aanpak.

De financiële aspecten van het 'formatiespoor' zullen we bij de gemeentebegroting 2022 in beeld brengen. Onze verwachting is dat extra tijdelijke middelen onontkoombaar zijn om enerzijds de reguliere werkzaamheden te kunnen waarmaken en anderzijds als overbruggingsjaar naar het doorontwikkelplan.

3. Huisvesting gemeentehuis

Over het huisvestingsvraagstuk neemt de raad een afzonderlijk besluit, waaruit een voorkeurscenario voortkomt. De investeringskosten en structurele exploitatielasten variëren per scenario. In deze kadernota is het te vroeg om kenbaar te maken welke gevolgen die keuze zal gaan hebben voor de gemeentelijke begroting. In de aanloop naar het opstellen van de Begroting 2022 krijgen we hier meer concreet zicht op. In die begroting zal ook een concreet kredietvoorstel worden geformuleerd, op basis van het gekozen scenario dat dan ook al meer uitwerking zal hebben gekregen.

4. Archiefwet en digitalisering

Een betrouwbare informatievoorziening stelt hoge eisen aan het informatiebeheer en de archiefzorg. De gemeente dient een aantal verplichte maatregelen conform de Archiefwet te nemen om ervoor te zorgen dat de informatie digitaal duurzaam toegankelijk blijft. Hiernaast schrijft de Wet Digitale overheid maatregelen voor die het online zaken doen met de overheid eenvoudiger, betrouwbaarder en toekomstbestendig maken. Een belangrijke randvoorwaarde voor online en ketendienstverlening is het digitaal beschikbaar hebben van dossiers. Zowel een betrouwbare informatievoorziening alsook digitalisering zijn als belangrijke speerpunten verankerd in het gemeentelijk beleid (CUP, dienstverleningsvisie en informatievisie).

Om uitvoering te geven aan deze verplichte landelijke wetgeving worden in 2022 de volgende projecten uitgevoerd:

- **Het overbrengen van permanent te bewaren archieven.**
Conform de Archiefwet moeten blijven te bewaren archiefbescheiden op dit moment nog één keer in de 20 jaar overgebracht worden naar een archiefbewaarplaats. Denk hierbij aan brondocumenten die fysiek en op papier bewaard moeten blijven zoals akten, vergunningen, aankopen van gronden etc. In totaal brengen wij in 2022 als Beekdaelen 404 strekkende meter archief over naar het regionaal Historisch Centrum Limburg. Hiervan is 65% te bewaren archiefbescheiden van de voormalige gemeente Onderbanken. Deze overbrenging was niet eerder noodzakelijk, omdat Schinveld een archiefbewaarplaats is die volledig aan alle eisen van de Archiefwet voldoet. Met het sluiten van de locatie Schinveld vervalt deze archiefbewaarplaats. De archiefbescheiden van Nuth (14%) en Schinnen (26%) moeten overgebracht worden omdat deze locaties geen formele archiefbewaarplaatsen zijn. De jaarlijkse kosten bedragen 59 duizend euro.
- **Het leggen van de basis voor digitaal archiveren en het borgen van de archieffunctionaliteit in alle ICT systemen.**
Om succesvol digitaal, zaakgericht en data gedreven te werken conform wet- en regelgeving is het noodzakelijk om kwaliteitsverbeteringen door te voeren in de informatiehuishouding van het zaakstelsel en de vak applicaties. Hiermee brengen we de basis rondom het digitale archief op orde om vervolgens verder op te bouwen en te digitaliseren. Naast verbeteringen binnen de applicaties is het belangrijk om de organisatie zorgvuldig hierin te begeleiden. Het digitaal archief staat of valt immers met de adoptie door de eindgebruikers en de kwaliteit van registraties. Het digitaal archief op orde brengen en dossiers fasegewijs digitaliseren is onvermijdelijk gelet op de wettelijke verplichtingen en ketensamenwerking met externe partners. Eenmalige kosten voor externe advisering op zowel inhoudelijke kennis van de wetgeving als het maken van de vertaalslag naar de organisatie bedragen 30 duizend euro.
- **Het uitvoeren van een verplichte KPI audit.**
Eenmalige kosten externe advisering bedragen 7 duizend euro.
- **Het opstellen en onderhouden van een verplicht metadataschema en het beschrijven van informatie-objecten.**

In een metadataschema worden alle gegevens van informatieobjecten vastgelegd. Aangezien informatieobjecten voortdurend aan wijzigingen onderhevig zijn, is het ondoenlijk om dit handmatig bij te houden. Daarom is het noodzakelijk om een tool te implementeren die het beheer en onderhoud van de informatieobjecten ondersteunt. Eenmalige implementatiekosten en licentiekosten van deze software en het metadataschema bedragen samen 20,3 duizend euro en structurele kosten voor de software bedragen 6,3 duizend euro.

5. Start datagedreven werken

In de gemeente Beekdaelen bestaan complexe vraagstukken en neemt de behoefte aan informatie en inzichten uit verschillende databronnen hard toe. Datagedreven werken is de methode om de benodigde informatie en inzichten te verkrijgen. Data gedreven werken betekent het op orde brengen van data, de juiste data uit in- en externe bronnen combineren, de juiste rapportages maken, de juiste uitkomsten op de juiste wijze presenteren én de juiste data analyses maken. Datagedreven werken zorgt voor beter, sneller en integraal inzicht in de benodigde informatie om adequaat te kunnen sturen op prestaties en kosten; maakt het mogelijk om vragen sneller gericht te beantwoorden, gericht beleid te maken en effectiever te sturen. Datagedreven werken is onontkoombaar om complexe maatschappelijke vraagstukken effectief op te pakken en de manier bij uitstek om kansen te benutten die technologie, maatschappelijke ontwikkelingen bieden en wetgeving oplegt. Diverse organisaties en gemeenten zijn al enkele jaren aan de slag met datagedreven werken. Ook de gemeente Beekdaelen gaat aan de slag met datagedreven werken om gericht te kunnen sturen op de prestaties van de gemeentelijke bedrijfsvoering en dienstverlening én om te kunnen monitoren of het door Beekdaelen gevoerde beleid bijdraagt aan de gemeentelijke doelstellingen. De bedoeling is om klein te starten met één complex thema (prestaties externe dienstverlening). De gemeente bepaalt de gewenste stuurgegevens en brengt de KPI's (prestatie indicatoren) in kaart die inzicht bieden in de prestaties van de gemeentelijke bedrijfsvoering en dienstverlening. Aangezien de gemeente Beekdaelen nog geen ervaring heeft met datagedreven werken is externe ondersteuning hierbij noodzakelijk. Samen met een externe partij onderzoekt de gemeente Beekdaelen hoe zij datagedreven werken het beste kan invoeren en welke financiële consequenties verder hieraan verbonden zijn. Het bedrag dat nodig is voor het vorenstaande is nu nog niet bekend. In de begroting 2022 hebben we hier meer inzicht in en komen we hierop terug.

6. Wet digitale overheid (Wdo)

Nederland digitaliseert steeds verder. Er zijn steeds meer digitale transacties en de overheid moet hierin mee bewegen. Het is belangrijk om te zorgen dat veilig en overzichtelijk samengewerkt kan worden. De Wet digitale overheid (Wdo) zorgt voor flexibiliteit bij nieuwe ontwikkelingen en borgt belangrijke waarden en zekerheden voor inwoners, zoals betrouwbaarheid, gebruikersvriendelijkheid, toegankelijkheid, veiligheid, privacy en digitale inclusie. Ook deze wet heeft vergaande consequenties voor de gemeentelijke informatiehuishouding. Zo moet de gemeente onder meer haar websites, te publiceren documenten en apps ingrijpend aanpassen op

bovengenoemde aspecten. Het aanpassen van websites, apps en documenten is een gigantische klus. Hiervoor is ondersteunende software nodig, waaronder een applicatie voor sjablonenbeheer. De eenmalige kosten bedragen 12 duizend euro. De structurele kosten 10 duizend euro per jaar.

7. Modernisering vakapplicaties

Implementatie van een aantal vernieuwde software modules is als gevolg van Covid-19 uitgesteld. Deze dienen in 2022 alsnog geïmplementeerd te worden:

- Een aantal vernieuwde modules van de Burgerzaken applicatie.

Eenmalige kosten 19,1 duizend euro

Jaarlijkse kosten 22,1 duizend euro

- Een aantal vernieuwde modules van de HR-applicatie.

Eenmalige kosten 6,2 duizend euro

Jaarlijkse kosten 7,5 duizend euro

7.2 Programma 1: Veiligheid

7.2.1 Algemene ontwikkelingen

Veiligheid is een actueel maatschappelijk thema. Alle overheidslagen zijn hierbij betrokken. Op lokaal niveau gaat het om het realiseren van een integrale aanpak in het kader van vroegsignalering, preventie, handhaving en een gezamenlijke aanpak binnen het veiligheidshuis Parkstad ter bevordering van kwaliteit van de leef- en woonomgeving. Dit gebeurt samen met de burgers en de veiligheidspartners in de samenwerkende regio. Ook in 2022 wordt uitvoering gegeven aan de door uw raad vastgestelde kadernota integrale veiligheid SVBBL 2020-2023. Deze kadernota loopt in tijd en in doelstellingen gelijk op met het beleidsplan van de politie, waar de gemeenten Simpelveld, Voerendaal, Beekdaelen, Brunssum en Landgraaf (SVBBL) onder vallen.

Beekdaelen is voorstander van een preventieve aanpak en in wisselwerking met vele betrokken partners zoals het algemeen maatschappelijk werk, de jeugd- en jongerenwerkers en het onderwijs wordt ingezet op veiligheid en criminaliteitspreventie. Integrale afstemming vindt plaats door de inbreng van onze expertise bij bespreking in casussen VeiligThuis, Interventieteams Beekdaelen en de zogeheten bescherm tafels. Dit gebeurt in het kader van vroegsignalering en in afstemming met ook het Veiligheidshuis Parkstad.

Wij zijn voornemens om in 2022 specifiek in te zetten op de verdere intensivering van de integrale aanpak van de georganiseerde criminaliteit binnen onze politieregio SVBBL zoals #Hennep Aanpak Parkstad, gezamenlijke uitvoering Integraal OndernijningsBeeld(en), integrale aanpak Woonwagencentra, gezamenlijke bespreking en aanpak casussen bij de Ondernijningstafel, Keurmerk Veilig Ondernemen en meldpunt ondernijning. Ten aanzien van de versterking van het ondernijningsbewustzijn bij bestuur, personeel en inwoners wordt onder meer ingezet op besprekingen casussen binnen OOV-VTH-team, in gebruik nemen van applicatie 'Digitale Opsporing' en het activeren van de ondernijningsapp. In de komende periode gaat onze aandacht uit naar de aanpak van handhavingssnelpunten binnen de bestuurlijke aanpak van de georganiseerde criminaliteit, waarbij met name ingezet wordt op de integrale aanpak ondernijning in het buitengebied, de integrale aanpak van de Beekstraat en de controle van bedrijfsgebouwen op drugscriminaliteit. Op basis van een uitspraak van de Raad van State inzake het vergunningstelsel voor het tegengaan van een onveilig, niet leefbaar en malafide ondernemersklimaat heeft het RIEC-Limburg opdracht gekregen om fenomenen-onderzoek uit te voeren. In 2022 wordt bekeken wanneer en hoe welke branches via een aanwijzingsbesluit exploitatievergunningplichtig mogen worden gesteld.

In de Veiligheidsregio Zuid-Limburg worden gezamenlijk activiteiten opgepakt die betrekking hebben op rampenbestrijding, crisisbeheersing, brandweerbijstand en ondersteuning. In de afgelopen periode heeft de samenwerking zich met name gericht op de COVID- pandemie en de impact die dit virus op de hele samenleving in de regio heeft gehad. Wij verwachten ook in de nasleep van het virus in 2022 hierin gezamenlijk acties bij te ondernemen.

Meer specifiek zullen wij in 2022 de volgende activiteiten uitvoeren:

1. Invoering van aanpak van heling middels de invoering van het Digitaal Opkopers Loket en Digitaal Opkopers Register.
2. Oppakken van preventiemaatregelen van cybercriminaliteit in samenwerking met politie, OM en de Zuid-Limburgse gemeenten.
3. Aanpak van mensenhandel, waarvoor wij in de loop van 2021 beleid zullen ontwikkelen.
4. Groei van het aantal leden van Burgernet binnen onze gemeente en het faciliteren van inwoners die een appgroep in het kader van buurtpreventie willen oprichten.

Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving:

- Het ontmoedigen van het dealen van drugs door het bevorderen van meldingen door burgers/buurtpreventie, het aanspreken door toezichthouders van verdachte personen en het delen van informatie in de keten.
- Bestrijden van het produceren van drugs door het bevorderen van meldingen door burgers en door het opsporen van productielocaties in samenwerking met partners (opsporing productielocaties).
- Terugbrengen van de vitaliteit en leefbaarheid van (winkel)gebieden en straten die verloederen of dreigen te verloederen (leegstand, criminaliteit, druk op leefbaarheid).
- Het houden van toezicht bij locaties waar meldingen of signalen zijn van ontoelaatbare huisvesting van arbeidsmigranten.
- Inzicht krijgen in de situatie van verdachte bedrijfsactiviteiten en beoordelen welke VTH-instrumenten hierop ingezet kunnen worden. Het ligt voor de hand hierbij aan te haken bij het project HAP.
- Bewustwording van ondermijnende activiteiten op bedrijventerreinen door gerichte voorlichting aan de ambtelijke organisaties en ondernemers en door de gezamenlijke informatiepositie in samenwerking met het RIEC om te zetten in acties.
- Inzicht krijgen in verdachte bedrijfsactiviteiten in vrijstaande agrarische gebouwen, loodsen en opslagplaatsen door deelname aan regionale project HAP en het bevorderen van meldingen over verdachte activiteiten in het buitengebied.
- Bieden van acceptabele huisvestingsoplossingen voor ontoelaatbare permanente bewoning op recreatieterreinen.
- Vergroten weerbaarheid van eigenaren/personeel van vakantieparken en campings om huisvesting van mobiele criminelen te signaleren en door te geven aan instanties die kunnen optreden.

7.2.2 Ontwikkelingen met directe financiële gevolgen

Op dit moment verwachten wij bovenstaande ontwikkelingen binnen de bestaande budgetten uit te kunnen voeren. Mocht dat door onverwachte wendingen of externe factoren niet tot de mogelijkheden behoren, dan komen we hierop terug in de begroting 2022.

7.3 Programma 2: Verkeer, vervoer en waterstaat

7.3.1 Algemene ontwikkelingen

Openbaar groen.

Dagrecreatie, met name in de vorm van fietsen en wandelen, speelt een belangrijke rol voor onze lokale (horeca)ondernemers. Uw raad heeft met projecten zoals de Beekdaelenroute, de Leisurlane, kasteel Etzenrade en gebiedsontwikkeling Thull een impuls gegeven aan deze dagrecreatie.

De uitstraling van het groen in de landelijke omgeving en de kernen draagt voor een belangrijk deel bij aan de belevingswaarde. Met name het beheer van de groenvoorzieningen in de buitengebieden verdient daarbij extra aandacht. Vanuit dit oogpunt heeft uw raad al het kwaliteitsniveau rond de recreatieve routes op het CROW kwaliteitsniveau C vastgesteld. Dit betekent dat daarmee de beheeractiviteiten worden geïntensiveerd.

In het kader van Beekdaelen B(I)oeit wordt in 2022 de samenwerking met de horecaondernemers gezocht om activiteiten zoals zwerfvuil ruimen door wandelaars te bevorderen.

Heffingsgrondslag rioolheffing

In aanvulling op de in hoofdstuk 2 besproken herziening van de financiële afschrijvingstermijn van onze rioleringen wordt de manier van heffen; de heffingsgrondslag en de daarbij behorende huidige indeling in staffels voor het variabele deel gebaseerd op drinkwaterverbruik, in 2022 geëvalueerd op basis van het werkelijke drinkwaterverbruik over het huidige jaar 2021. Hierdoor krijgen al onze inwoners de kans te wennen aan de huidige manier van heffen en kan de evaluatie en de bijbehorende voorbeeld berekeningen en consequenties van mogelijke wijzigingen in beeld worden gebracht op basis van voldoende onderbouwde, werkelijke gegevens.

7.3.2 Ontwikkelingen met directe financiële gevolgen

8. Integraal beleidsplan openbare ruimte (IBOR)

In de eerste twee jaren van de fusie is het beheer van de openbare ruimte van de voormalige gemeente Onderbanken, Nuth en Schinnen sectoraal geharmoniseerd, zoals dat wordt voorgeschreven in de wet Ahri. Van enkele hoofdbeheergroepen zoals Groen, Riolering en Openbare verlichting is in het 4e kwartaal van 2020 een visie of beleid vastgesteld.

In het eerste kwartaal van 2021 is gestart met de herijking van het Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte. Het streven is om het herijkt IBOR-beleidsplan nog dit jaar voor te leggen aan de raad ter besluitvorming.

Vooruitlopend op de besluitvorming t.a.v. het IBOR-beleidsplan willen we al een prognose geven voor de cyclische kosten van beheer en onderhoud voor de hoofdbeheergroep Wegverhardingen en Civiele Kunstwerken.

Er is circa 100 duizend euro per jaar extra voor het beheer en onderhoud van civiele kunstwerken en wegverharding conform het geharmoniseerd beleid "niveau C" en circa 130 duizend euro per jaar extra voor rekening houdende met de moties inzake veilige trottoirs (in centra) en fietspaden (beide niveau B). Betreffende kosten houden deels verband met prijsindexering. Daarvoor heeft de

gemeente dekking in de begroting. De omvang van het bedrag dat te maken heeft met oprijfstijging bedraagt 50 duizend euro.

9. Vervanging of reconstructie civieltechnisch kunstwerk Stationsstraat

Door de voormalige gemeenten Onderbanken, Nuth en Schinnen zijn, vooruitlopend op de fusie, in 2018 inspectie van alle kunstwerken uitgevoerd, met als resultaat dat de algemene kwaliteit matig / voldoende mag worden genoemd.

Voor één kunstwerk, in de Stationsstraat te Schinnen, heeft nader onderzoek en constructieve herberekening plaatsgevonden. Op grond hiervan zijn er twee opties. Een grondige renovatie die circa 260 duizend euro zal gaan kosten, waardoor sprake is van een levensduurverlenging van 20 jaar of een volledige vervanging die circa 600 duizend euro zal gaan kosten, maar dan een levensverwachting heeft van 80 jaar of meer. Deze tweede optie is kosten efficiënter en zal dan ook worden geadviseerd. Een separaat voorstel hiertoe kunt u tegemoet zien.

10. Onderhoud holle wegen

Onze holle wegen vormen een uniek stukje Limburg en dus ook een uniek stukje Beekdaelen. De holle wegen kennen meerdere functies. Het zijn de afvoerbanen voor water vanaf de plateaus richting het beekdal (watervoerende functie) en ze ontsluiten de hogerop gelegen landbouwpercelen (verkeersfunctie). Door de begroeiing en de hoogteverschillen ontstaat een uniek biotoop voor diverse (beschermde) dieren zoals de das en het vliegend hert (natuurfunctie). Ondanks deze belangrijke functies van dit bijzondere landschapselement, constateren we dat de holle wegen tussen wal en schip vallen bij de onderhoudsbudgetten. Vanuit de disciplines water, wegen en groen vindt nauwelijks tot geen structureel onderhoud plaats. Daarnaast wordt de instandhouding bedreigd door de inzet van steeds grotere landbouwmachines. De verkeersbewegingen en het tot boven aan de rand van het talud, met zware machines, bewerken van de akkers, gecombineerd met de nauwelijks nog aanwezige onder begroeiing, zorgt voor erosie.

Om deze problemen goed in kaart te brengen en om ook oplossingen aan te dragen, is nader onderzoek nodig. Dit onderzoek behelst een inventarisatie van alle holle wegen in onze gemeente. Daarnaast is er ook geld benodigd om maatregelen te treffen op plekken waar acuut ingrijpen noodzakelijk is.

Voor het onderzoek is een bedrag van 20 duizend euro benodigd. Daarnaast is een bedrag ad 60 duizend euro benodigd om maatregelen te kunnen treffen op een aantal zeer urgente locaties(afschuiven van taluds). Na afronding van de inventarisatie wordt duidelijk welke structurele middelen nodig zijn voor beheer en onderhoud.

11. Afwaardering wegen

In het Mobiliteitsplan 2019-2030 is het wensbeeld voor de categorisering van wegen opgenomen. De gemeente heeft enkel gebiedsontsluitingswegen en erftoegangswegen in beheer. Het betreft echter een wensbeeld en betekent dat de feitelijke situatie van de wegen, qua inrichting en snelheid, vaak nog niet in overeenstemming is gebracht met de wenselijke categorie. Met de motie

“Veilige Kernen” komen daar dan de gebiedsontsluitingswegen (50/80) bij die ook afgewaardeerd dienen te worden naar erftoegangswegen (30/60).

In de 2e helft van 2021 wordt een meerjaren uitvoeringsprogramma/beheersplan en maatregelenplan opgesteld met de daarbij horende kosten. Om de afwaardering te bewerkstelligen zijn aanzienlijke infrastructurele aanpassingen noodzakelijk tegen substantiële kosten. Er zal gestreefd worden de maatregelen zoveel als mogelijk te integreren in reeds geprogrammeerde onderhouds-, reconstructie of rioleringswerkzaamheden aan en in gemeentelijke wegen om de kosten zoveel mogelijk te drukken.

Er zijn een drietal wegen waar, in 2021 tot medio 2022 gestart wordt met de uitvoering van de reconstructie- of rioleringswerkzaamheden, waarbij vooruitlopend op raadvoorstel met betrekking tot het opstellen van een meerjaren uitvoeringsprogramma / beheersplan geparticipeerd kan worden, zodat deze wegen gelijktijdig ingericht kunnen worden als 30/60 km/u wegen. Het gaat daarbij om de volgende wegen en meerkosten voor het herinrichten naar 30/60 km/u wegen:

1. *Reconstructie Provinciale Weg Zuid/Altaarstraat te Oirsbeek*

Meerkosten 120 duizend euro

Dit bedrag is opgebouwd uit de volgende extra werkzaamheden:

- Twee gelijkwaardige plateaus in rode coating;
- Extra werkzaamheden Nutsbedrijven;
- Rode coating fietsstroken;

2. *Reconstructie Holleweg Puth/Schinnen*

Meerkosten 75 duizend euro

- Twee extra plateaus op grote rechtstand (1 in de kern Schinnen, 1 tussen Schinnen en Puth);
- Het bestaande vrij liggende fietspad kern Schinnen verplaatsen naar fietsstrook op de rijbaan in rode coating;
- Robuuste kommaatregel Schinnen;

3. *Reconstructie Bekerbaan te Schimmert*

Meerkosten 210 duizend euro

In een deel van de Bekerbaan tussen de rotonde Beekerbaan – Torenstraat / Klein Haasdal - Hoofdstraat en de toegangsweg naar de sportvelden komt de zgn. ‘blauwe ader’ waardoor dit deel van de weg geheel heringericht kan worden naar 30 km/uur zonder meerkosten.

Voor het deel van de Beekerbaan tussen de toegangsweg naar de sportvelden en de komgrens zijn nu en in de nabije toekomst geen andere infrastructurele werkzaamheden voorzien. Een verkeerskundig goede afhechting van afwaarderende maatregelen is ter plaatse van de toegangsweg naar de sportvelden niet realistisch realiseerbaar. Dit deel van de Beekerbaan is dan vooruitlopend op het meerjarig uitvoeringsprogramma. Ook uit

oogpunt van kosten efficiëntie is het aanzienlijk voordeliger om dit deel nu mee te nemen. Het gaat hier om een voordeel in de orde van grootte van € 50.000. Daarnaast speelt nog dat de gemeente Beek op haar grondgebied afwaarderende maatregelen wil treffen, waardoor sluipverkeer nog meer wordt ontmoedigd.

De meerkosten die nodig zijn voor het deel binnen de kom waar geen blauwe ader komt, worden geraamd op 210 duizend euro.

De inrichtingsmaatregelen die op het gehele traject worden voorzien, zijn:

- As-verspringingen
- 4 plateaus
- Rijbaan versmalling
- Nieuwe kommaatregel

Voor deze drie projecten tezamen is een bedrag aan meerkosten gemoeid van 405 duizend. Dit bedrag aan meerkosten is geraamd op basis van eerder uitgevoerde projecten.

Voor het verkrijgen van de extra benodigde middelen zullen we voor projecten 1 en 2 een voorstel maken voor de raad van oktober. Project 3 zal ingebracht worden in de begroting 2022 en wordt daarmee financieel vertaald in deze kadernota. De jaarlijkse kapitaallasten bedragen 4,5 duizend euro.

7.4 Programma 3: Economie en recreatie

7.4.1 Algemene ontwikkelingen

A76- zone/ Van Geuldal Tot Geleenbeek

In 2022 zullen de ontwikkeling van de A76 zone alsmede de gebiedsontwikkeling van Geuldal tot Geleenbeek binnen de strategische pijlers Duurzame economische ontwikkeling alsmede Landschap als kans voor lokale en regionale opgaven verder vorm gegeven worden. Dit ter versteviging, positionering en ontwikkeling van het vestigingsklimaat binnen de groene economie. Dit doen we door enerzijds de voortzetting van de facilitering van particuliere initiatieven en anderzijds door het verbinden van het ondernemers binnen de gemeente.

Ontwikkeling beheer en exploitatie Gitek sportzalen

Vanaf 2021 is het commerciële gedeelte van sporthal Nuth verkocht. Per 31 december 2023 valt het beheer en de exploitatie van de sporthal Nuth, gymzaal Hulsberg en de gymzaal Schimmert vrij. Hiertoe zal in 2022 gezien moeten worden hoe het beheer en exploitatie voortgezet moet worden.

Verbeteren vestigingsklimaat

Ook in 2022 blijven wij werken aan verbetering van het vestigingsklimaat voor bedrijvigheid via branding, marketing, promotie, etc., maar ook via SVREZL-doorontwikkeling van de bedrijventerreinen (bewegwijzering, verduurzaming, verkeersveiligheid, etc.) en van de winkelgebieden (transformatie-aanpak leegstand).

Stichting Streetwise

Samen met Streetwise blijven wij onderzoeken hoe succesvol ondernemerschap in onze kernen kan worden geborgd. Streetwise lost blokkades op die winkelgebieden in de weg staan, zij spreken zowel de taal van de retailondernemers, de vastgoedmarkt, de financiers als die van de overheid. Doordat ze zich opstellen als een verbindende partij weten ze doorgaans uiteenlopende belangen weer samen te brengen om winkelgebieden (in Amstenrade, Hulsberg, Nuth, Oirsbeek, Schimmert, Schinnen, Schinveld) toekomstbestendig te houden/maken.

Transformatie retail-stratenaanpak

Als alles volgens plan verloopt start in 2021 de retail-stratenaanpak met transitiecoaches in de Stationstraat in Nuth, waarbinnen wordt gezien of detailhandel hier kan worden gehandhaafd of dat winkelbestemmingen hier moeten worden omgetoverd tot bijv. woonbestemmingen of anderszins. Indien de aanpak succesvol verloopt kunnen de transitiecoaches vanaf 2022 ook aan de slag met transitie in andere retail-aanloopstraten in Beekdaelen.

Website KoopinBeekdaelen.nl

Deze website betreft een lokale google die in 2020-2021 Beekdaelense bedrijfjes (incl. MKB'ers en ZZP'ers) meer bekendheid heeft proberen te geven. Indien dit een succesvolle formule blijkt te zijn

kan worden gezien of richting 2022 additionele wensen van de gemeente Beekdaelen kunnen worden gekoppeld aan doorontwikkeling van deze website.

Aldi-Oirsbeek

In 2022 dient de zoektocht van Aldi en de gemeente naar een definitieve vestiging in de omgeving Amstenrade/Oirsbeek te worden voortgezet. De partijen moeten zich hierbij focussen op een adequate plek in of nabij de SVREZL-balansgebieden voor winkelclusters in deze kernen.

Weekmarkten

Mede op verzoek van de marktkoopliden dienen de huidige weekmarkten in Nuth en Schinveld ook in 2022 te worden bestendigd. Ze kunnen -indien mogelijk- nog worden uitgebreid met additionele producten (bijv. streekproducten).

Een ondernemersvereniging

Sinds 2019 werkt de gemeente Beekdaelen aan het creëren van een koepel voor onze ondernemingsverenigingen vanuit de 3 voormalige fusiegemeenten. Wellicht kan deze Business Club Beekdaelen (BCB) in 2022 worden bezegeld als de businessclub voor heel Beekdaelen.

ESZL-projecten

In 2022 zal -indien nog nodig- opvolging worden gegeven aan het regionale ESZL-herstelplan voor de door de coronacrisis meest getroffen Beekdaelense sectoren/branches.

Daarnaast wordt -waar nodig en mogelijk- geparticipeerd in andere ESZL-projecten met coalitions of the willing/acting, op Zuid-Limburgs of sub-regionaal niveau.

Vrijetijdseconomie

Een van de opgaven vanuit de visie “Vrijetijdseconomie Zuid-Limburg bestemming 2030” en het uitvoeringsprogramma Middengebied Zuid-Limburg is het creëren van een sectorplatform voor de vrijetijdseconomie. Belangrijkste taak van het sectorplatform betreft lobby, netwerk-, en kennisontwikkeling rondom de Zuid-Limburgse vrijetijdseconomie. In 2021 vindt in overleg met de sector (o.a. overheden, ondernemers en belangenorganisaties) een inventarisatie plaats m.b.t. de wensen en behoeften van het platform. Wij verwachten de inventarisatie in Q3 van 2021 af te ronden. Op basis van de verkregen input wordt een voorstel uitgewerkt (Q4 2021) t.b.v. de wenselijke invulling en inrichting van het platform. Wij streven ernaar dat het platform in 2022 operationeel is.

Toeristisch recreatieve infrastructuur

Kansen liggen er o.a. op het gebied van het verder optimaliseren van de fiets- en wandelverbindingen. In Q2 van 2021 wordt gestart met de aanleg van de Leisure Lane (recreatieve fietsroute van Schinnen tot aan Simpelveld). Naar verwachting is de volledige Leisure Lane gereed in december 2023. In Q1 van 2022 wordt gestart met de aanleg van het Knopen Lopen (uniform wandelroutenetwerk Zuid-Limburg).

7.4.2 Ontwikkelingen met directe financiële gevolgen

12. Bomenvervangingsplan

De komende vijf jaren zullen er 432 bomen, met een toekomstverwachting < 5 jaar, gekapt moeten worden. De groeiomstandigheden en de klimaatontwikkelingen zorgt ervoor dat de vitaliteit van ons bomenareaal sterk afneemt terwijl dat areaal de basis vormt van ons groen. Het draagt bij aan de leefbaarheid, de bestrijding van hittestress en CO2 vermindering. Bomen zijn daarom belangrijk en onmisbaar.

De herplant van bomen is opgenomen in de vigerende bomenverordening gemeente Beekdaelen 2019 onder artikel 3 lid 1. Bij de noodzaak voor herplant is de volgende afweging gemaakt. De inschatting is dat 75% (324 bomen) van de minder vitale bomen op plekken staan waar ze een belangrijke bijdrage leveren aan leefbaarheid, beeldwaarde en hittestressafname. Deze bomen worden in het bomenvervangingsplan voor herplant aangewezen. In praktijk betekent dit dat bomen in boomsingels waar ontwikkeling op natuurlijke wijze kan plaatsvinden, door handhaving van boomvormers in het beheer, niet in het plan worden opgenomen. Herplant zal met name gaan plaatsvinden in het straatbeeld op daartoe geschikte locaties.

De geraamde kosten bestaan uit kappen/stobben verwijderen/ herplanten/ plantgat inrichting en nazorg. De wettelijke zorgplicht dwingt ons ertoe om deze bomen te verwijderen.

Het benodigde bedrag bedraagt voor de komende vijf jaar 350 duizend euro.

13. Ecologische gazons

Om de biodiversiteit te vergroten worden enkele gazons omgevormd naar ecogazons/bloemweides. Het betreft uitvoering van beleid dat is benoemd in het visiedocument "Beekdaelen B(l)oeit". De kosten bedragen eenmalig 10 duizend euro. Met het omvormen van gazons investeren we om te genereren, d.w.z. dat er naast een bijdrage aan biodiversiteit uiteindelijk ook een besparing zal optreden in het reguliere onderhoud. De investering wordt over een periode van 8 jaar met een gemiddelde van afgerond 1,2 duizend euro per jaar terugverdiend.

14. Groot onderhoud beplanting

Veel beplantingsvakken zijn verouderd waardoor steeds meer "gaten" vallen. Hierdoor stijgen de onderhoudskosten stijgen. In het verleden is onvoldoende rekening gehouden met verjonging van onze beplantingen. De kosten worden ingeschat op eenmalig 70 duizend euro.

15. Groenonderhoud terrein voormalig kasteel Etzenrade

In 2019 is de terreininrichting van het voormalig kasteel Etzenrade afgerond. De nazorg en het beheer is voor een periode van 2 jaar opgenomen bij de realisatie van het project.

Dit betekent dat het beheer met ingang van 2022 wordt overgedragen en wordt opgenomen in het regulier groenbeheer.

Om het beheer uit te kunnen voeren is een ophoging van de exploitatiebegroting ter grootte van 30 duizend euro noodzakelijk voor 2022. Voor de periode 2023-2025 nemen de onderhoudskosten jaarlijks af doordat de plantvakken minder onderhoud behoeven.

16. Uitwerking landschapskader Beekdaelen

Momenteel wordt gewerkt aan het landschapskader Beekdaelen. Het toekomstig landschappelijk kader vormt het tableau voor een groot aantal toekomstige -maar gelijktijdig plaatsvindende - maatschappelijke opgaves. De energietransitie, het realiseren van een klimaatrobuust landschap, het behouden en versterken van cultuurhistorie, reageren op de vergrijzing, gezond leven, en het reguleren van de verstedelijking zijn voorbeelden die spelen. Op basis van het landschapskader kunnen weloverwogen keuzes gemaakt worden ten aanzien van ontwikkelingen en kunnen we de juiste ontwikkeling op de juiste locatie positioneren. Het beoogde landschapskader is een waardevolle landschappelijke basis voor de nog op te stellen gemeentelijke omgevingsvisie en de deuluitwerkingen die daaruit voortvloeien. Niet alleen in het proces om te komen tot de omgevingsvisie vindt nadere uitwerking plaats, ook onderdelen van het landschapskader dienen nog nader onderzocht en uitgewerkt te worden. Welke concrete uitwerkingen dit zijn en welke kosten hiermee gemoeid zijn, valt momenteel nog niet concreet in te schatten. Gedacht kan bijvoorbeeld worden aan de haalbaarheid en vorm van een landschapsfonds, stimulering hergebruik agrarisch vastgoed etc.

17. Aanbrengen kantplanken kunstgrasvelden

De kantplanken zorgen ervoor dat de rubberinstrooi niet buiten de velden raakt. Dit om te voorkomen dat er milieuvervuiling ontstaat. De milieueffecten van de rubberinstrooi waren op het moment van aanleg van de velden niet bekend waardoor de kantplanken destijds niet zijn aangelegd. In het kader van de wettelijke verplichting zijn deze kantplanken nodig waardoor de kosten onvermijdelijk en onuitstelbaar zijn. De kosten bedragen 10 duizend euro per veld. De totale kosten bedragen daarmee 90 duizend euro.

18. Kunstgrasveld en LED- verlichting hockey accommodatie

Het kunstgrasveld van de hockeyclub is aan vervanging toe. De kosten die verband houden met die investering bedragen 200 duizend euro. De jaarlijkse kapitaallasten bedragen ruim 15 duizend euro. Daarnaast heeft de veldverlichting zijn levensduur bereikt waardoor reparaties hoge kosten met zich meebrengen. Het aantal reparaties zal in de toekomst blijven toenemen. Daarmee ook de reparatiekosten. Vervanging van de verlichting is daarom onvermijdelijk en onuitstelbaar. Door "verleiding" zullen de energiekosten voor de vereniging dalen en een bijdrage leveren aan de verduurzaming. De kosten bedragen eenmalig 25 duizend euro.

7.5 Programma 4: Onderwijs, sport en cultuur

Zoals bekend maakt het programma Onderwijs, Sport en Cultuur deel uit van een integrale aanpak in het kader van leefbaarheid, sociale cohesie en welbevinden in de zogeheten groene long van Zuid-Limburg en bestaat dit programma uit onder meer onderwijs, sport, cultuur en sociale cohesie.

7.5.1 Algemene ontwikkelingen

Onderwijs

Eind 2020 heeft uw raad de nota Onderwijsachterstandenbeleid Beekdaelen 2020-2023 vastgesteld en ingestemd met het financiële kader dat met de uitvoering hiervan gemoeid is. Beekdaelen spant zich in om kinderen zo gezond, gelukkig en kansrijk mogelijk te laten opgroeien. Eén van de manieren om daaraan bij te dragen is het uitvoeren van effectief onderwijsachterstandenbeleid. Het Rijk ondersteunt de gemeenten hierbij door het beschikbaar stellen van financiële middelen en het aanreiken van een wettelijk uitvoeringskader. De komende jaren geven wij samen met de partners in het werkveld zoals het onderwijs, peuter-, kinderopvang en (jeugdgezondheids)zorg en bibliotheekwerk uitvoering aan het onderwijsachterstandenbeleid en voor- en vroegschoolse educatie.

Aan de basis voor het door uw raad vastgestelde Integraal Huisvestingsplan Beekdaelen ligt een gezamenlijke, door partners gedeelde opvatting over kwaliteit en toekomst van het primair onderwijs en maatschappelijke dienstverlening. Belangrijke uitgangspunten daarbij zijn onder meer streven naar een zorgvuldige verdeling over het grondgebied Beekdaelen, het waarborgen van keuzevrijheid naar inwoners toe, het bieden van een zoveel mogelijk doorgaande lijn van de maatschappelijke partners in onderwijs, kinderopvang, peuterspeelzaalwerk, welzijn en zorg (samenwerkende kindpartners), het goed toegankelijk en bereikbaar zijn van de onderwijsorganisaties, met een toekomstscope van 30 jaar. In 2022 wordt derhalve uitvoering gegeven aan de (nog vast te stellen) Verordening normbedragen voorzieningen onderwijshuisvesting Beekdaelen, invulling van de Lokale Educatieve Agenda en verdere uitwerking van de eerst op de agenda vermelde businesscase Doenrade, Jabeek, Merkelbeek en Bingelrade. Mochten deze plannen tot financiële claims in 2022 leiden, dan zullen wij dit in de begroting 2022 danwel in een separaat raadsvoorstel aan u ter goedkeuring voorleggen.

Sport

In de gemeente Beekdaelen zijn, vanuit de voormalige gemeenten, drie organisaties operationeel die via sport-, beweeg- en leefstijlaanbod inwoners stimuleren zo gezond en vitaal mogelijk te leven. Vanaf medio 2020 werken deze organisaties (Ecsplora, Bureau Negen, MEE Zuid-Limburg in overleg met de GGD-JOGG-regisseur) intensief en op vrijwillige basis samen om hun aanbod zo efficiënt mogelijk en waar mogelijk gemeente breed in te zetten. Daartoe is samen met de gemeente de aanpak 'Beweegdaelen 2020-2024' ontwikkeld.

Vanaf medio 2021 zal scenario 3 (uitbreiding combinatiefuncties) van deze aanpak geïmplementeerd worden. Met dit scenario wordt vormgegeven aan de deelprojecten "gezond

opgroeien”, “iedereen doet mee”, “gezonde omgeving en vitale verenigingen”, “coördinatie, communicatie & monitoring”.

Concreet betekent dat het volgende:

- Op elke basisschool eenzelfde basisaanbod mogelijk en ruimte voor maatwerk/extra aanbod op basis van behoeften scholen.
- Uitvoering JOGG-aanpak: 5 partnerships e/o zelfsturingpilots voor gezonde(re) omgeving.
- Nog steeds onmogelijk hele doelgroep kwetsbaren en ouderen in Beekdaelen te bedienen; inschatting dat 50% van de senioren en mensen met een beperking ondersteund kunnen worden, bijvoorbeeld met inzet Healthy Life, ouderenontmoetingsdagen of Kras & Krachtig interventies.
- Ruimte voor beperkte mate van verenigingsondersteuning.
- KidsXtra tijdelijk mbv stimuleringssubsidie: KidsXtra of Superfit kan voortgezet bij ongeveer 50% van KDV.

Naast het programma “Beweegdaelen” geven onze partners op het gebied van sport en bewegen uitvoering aan het Lokaal Sportakkoord. Ook het Lokaal Sportakkoord kent activiteiten op de thema’s “gezonder opgroeien” (jeugd), “iedereen doet mee” (inclusief sporten, dus ook voor mensen met een beperking, ouderen, en eenzaamheid tegen gaan) en “gezonde omgeving” (sport- en beweegaanbieders vitaal en toekomstbestendig maken, ontwikkelen nieuwe vormen van sporten, het aantal samenwerkingsverbanden uitbreiden, sportaccommodaties multifunctioneel gebruiken). Voor ieder thema is een werkgroep opgericht die de doelen vertaalt naar concrete acties. De hoofdlijnen worden bewaakt door een kernteam. Het Lokaal Sportakkoord is van en door onze partners op het gebied van sport en bewegen, zoals verenigingen, scholen, zorgaanbieders, fysiotherapeuten, enzovoorts. De rol van de gemeente hierin is zeer beperkt. De betreffende werkgroepen zullen activiteiten initiëren, net zoals ook burgers, verenigingen en andere partners dat kunnen doen en daarvoor subsidie aanvragen. Het kernteam bepaalt of een voorgenomen activiteit past binnen de doelstellingen van het Lokaal Sportakkoord en kan daarvoor vervolgens subsidie toekennen. Deze subsidies worden betaald uit de rijksmiddelen (40 duizend euro per jaar) die wij voor het Lokaal Sportakkoord ontvangen. Voor 2022 is op dit moment niet de verwachting extra middelen voor het onderdeel sport in te zetten.

Lokaal Preventieakkoord

De VNG heeft gemeenten opgeroepen -in navolging van de afspraken uit het landelijke preventieakkoord- een regionaal of lokaal preventieakkoord af te sluiten dat bestaat uit afspraken en maatregelen met als doel om roken, overgewicht en problematisch alcoholgebruik aan te pakken. De VNG stelt vanaf medio 2021 voor de uitvoering van de lokale preventieakkoorden drie jaar lang rijksbudget (20 duizend euro) beschikbaar.

Omdat de ambities uit het Nationaal Preventieakkoord naadloos aansluiten op de ambities van de Zuid-Limburgse aanpak Trendbreuk, hebben de Zuid-Limburgse gemeenten – onder leiding van GGD ZL/Trendbreukorganisatie - het regionale gezondheidsbeleid “Zuid Springt Eruit” vertaald in regionale preventieafspraken. Daardoor zijn we als regio in staat versneld en intensiever uitvoering te geven aan de Trendbreuk-ambities en tegelijkertijd een belangrijke bijdrage te leveren aan de

landelijke preventieakkoord ambities. De regionale preventieafspraken zijn aangevuld met een lokale preventieagenda per gemeente. Dat biedt de mogelijkheid om naast het geven van lokale uitvoering aan regionale ambities ook lokaal maatwerk te leveren. Alle Zuid-Limburgse gemeenten zetten daarom in op de volgende thema's (passend binnen de Trendbreuk aanpak):

- Bevorderen van bewegen en gezonde voeding op scholen
- Terugdringen overgewicht via een Zuid-Limburgse netwerkaanpak voor kinderen met overgewicht en obesitas
- Realiseren van meer rookvrije kindomgevingen
- Realiseren van meer gezonde sportkantes/-omgevingen
- Lokale speerpunten – in Beekdaelen besteden wij aandacht aan problematisch alcoholgebruik onder volwassenen en onze voorbeeldfunctie als werkgever op het gebied van gezondheid (roken, voeding, vervoer/bewegen en alcohol/middelengebruik) van de eigen werknemers.

Net als bij het opstellen van het Sportakkoord hebben we in het Lokale Preventieakkoord Beekdaelen zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij de activiteiten die in Beekdaelen al in gang zijn gezet op basis van onder meer de aanpak Beweegdaelen, JOGG, Gezonde (Groene) School, Sportakkoord.

Cultuur

Unaniem heeft uw raad de kadernota 'De kracht van cultuur (en kunst) in Beekdaelen' vastgesteld. In deze kadernota worden de ambities op cultureel gebied op hoofdlijnen omschreven. Vanuit de kracht van Beekdaelen willen wij bestaande parels oppoetsen en nieuwe richtingen inslaan. Wij willen onze inwoners en onze bezoekers, verrassen, verwonderen en inspireren mede door meer nadruk te leggen op de combinatie natuur en cultuur. Om dit te bereiken is een grotere zichtbaarheid van het culturele, als ook landschappelijk potentieel nodig en het maken van een kwaliteitsslag in het aanbod en samenwerking. Het nieuwe cultuurbeleid van Beekdaelen zet in op verbinding, versterking en vernieuwing. In het uitvoeringsprogramma –welk door ons college medio 2021 wordt worden deze drie kerndoelen geconcretiseerd.

Vanaf het najaar 2021 beginnen wij met de realisatie van doelen waarvan de basis al is gelegd en met zaken die een hoge urgentie hebben zoals het beleid op het muziekonderwijs en de verduurzaming van de verenigingen. Het voeren en implementeren van integraal beleid kost tijd en zal niet altijd direct zichtbaar zijn. Het integreren van kunst en cultuur in het sociale domein (en andersom) heeft overigens wel prioriteit in het kader van de aanpak van eenzaamheid, inclusie en kansengelijkheid. Daarnaast is ten aanzien van de samenwerking met recreatie en toerisme al een basis gelegd. Regionale samenwerking is tevens een aandachtspunt. Kleinere, en ook grotere, gemeenten staan veelal voor dezelfde uitdagingen en hebben soortgelijke ambities verwoord. Het gezamenlijk oppakken van de uitdagingen (en het delen van kennis en kunde) is een meerwaarde. Vanwege de centrale geografische ligging van Beekdaelen is het uitgangspunt de zogenaamde 360° oriëntatie. Er wordt bekeken met welke partner(s) er met betrekking tot een specifiek vraagstuk of project kan worden samengewerkt.

De voor cultuur beschikbare gelden worden aan verenigingsondersteuning en muziekonderwijs besteed; hierdoor is het flexibel inzetten van budget niet mogelijk. Mochten er zich in 2022 kansen voordoen die een extra financiële impuls betekenen, dan komen wij hier separaat op terug.

Bibliotheek

In 2019 hebben wij het initiatief genomen om met de drie bibliotheekorganisaties in Beekdaelen in overleg te gaan hetgeen geresulteerd heeft in de geharmoniseerde en gedragen visie Bibliotheek Beekdaelen 2021-2024, waarin de bibliotheken hun gezamenlijke ambitie hebben beschreven: een bibliotheekvoorziening die de inwoners van Beekdaelen ondersteunt bij het verwerven van de noodzakelijke basisvaardigheden (lezen, rekenen, schrijven, mediawijsheid, grip op gezondheid en werk & inkomen) om zich te kunnen redden in de samenleving. De volgende stap in het proces is het in beeld brengen van hetgeen nodig is om het geschetste ambitieniveau te realiseren. Het gaat hierbij om inzicht in financiële investeringen, maar ook om de bereidheid van partijen tot investeren in samenwerking, organisatiestructuur en verdeling van taken/verantwoordelijkheden. Op dit moment wordt bekeken om te komen tot een subsidiekader waarin toegewerkt wordt naar de realisatie van de doelstellingen. Vanuit de gemeente wordt –als kader- ingezet op continuering van het bestaande budget bibliotheek.

Laaggeletterdheid

Om adequaat werk te maken van het voorkomen en bestrijden van laaggeletterdheid/tekort aan basisvaardigheden onder inwoners van Beekdaelen is in maart 2021 de kerngroep laaggeletterdheid in het leven geroepen. De kerngroep, bestaande uit de drie bibliotheekorganisaties van Beekdaelen, de aanbieder van volwasseneneducatie, Vista college, de drie welzijnsorganisaties van Beekdaelen en de intergemeentelijke sociale dienst Kompas, brengt het aanbod van activiteiten die plaatsvinden om laaggeletterdheid te bestrijden in beeld. Op basis hiervan, én op basis van zowel het lokale bibliotheekbeleid als het Plan van aanpak basisvaardigheden volwassenen Zuid-Limburg zal de kerngroep voorstellen doen tot aanvullende (gezamenlijke) acties, interventies en projecten om laaggeletterdheid/tekort aan basisvaardigheden te bestrijden in Beekdaelen.

Sociale cohesie

Dorpscoördinator

In het raadsprogramma Samen maken we Beekdaelen zet de gemeente Beekdaelen in op het actief betrekken van inwoners, ondernemers, verenigingen en maatschappelijke organisaties. Om concrete invulling te geven aan de behoefte –opgehaald vanuit de kernbijeenkomsten- is in januari 2020 in de kern Schinveld de pilot Dorpscoördinator gestart. De dorpscoördinator is de spil in het dorp en aanspreekpunt voor inwoners, verenigingen en maatschappelijke partners. De dorpscoördinator is actief aanwezig in het dorp en stimuleert en ondersteunt inwoners en verenigingen bij het opzetten van activiteiten. Ook zet de dorpscoördinator in op participatie van inwoners, vangt (zorg)signalen op, zet het netwerk in en draagt waar nodig zorg voor een juiste doorgeleiding van zorg- en ondersteuningsvragen.

De raad heeft in maart 2021 het evaluatierapport 'Pilot Dorpscoördinator Schinveld 2020' voor kennisgeving aangenomen en besloten de pilot voort te zetten voor de duur van 2 jaar en uit te breiden naar 32 uur per week (in de kernen Schinveld – Jabeek - Bingelrade – Merkelbeek). Ook is besloten om de focus van de pilot te versmallen naar het sociaal domein, waarbij thema's als Trendbreuk, armoede en sociale uitsluiting, eenzaamheid en de gevolgen van de corona-crisis (met name op GGZ-vlak) als speerpunten zijn genoemd.

Vitale kernen

Vanaf 2019 is er middels een projectgroep en een raads werkgroep gewerkt aan de harmonisatie van het subsidie- en accommodatiebeleid in Beekdaelen. Inmiddels is de nieuwe subsidieregeling 2021 voor verenigingen in werking getreden, zijn tarieven geharmoniseerd en worden gesprekken gevoerd over nieuw af te sluiten huurcontracten voor sportverenigingen. De harmonisatie is tot stand gekomen op basis van twee pijlers:

- Geen bezuinigingen op bestaand subsidiestelsel
- Gelijkheid creëren binnen dezelfde categorie verenigingen

In het harmonisatietraject is de wens uitgesproken om na de harmonisatie verder te gaan met een vervolgtraject, waarbij gezamenlijk met de samenleving gekeken wordt naar de instrumenten subsidies en accommodaties. De jaren 2021 en 2022 zijn om twee redenen in deze context bijzondere jaren. Op de eerste plaats worden verenigingen in het lopende jaar 2021 –op basis van de harmonisatie- geconfronteerd met veranderingen op het gebied van subsidies en accommodaties. In 2021 en 2022 zijn die verschillen –vanwege de ingebouwde overgangsperiode- nog niet financieel merkbaar voor de verenigingen. Op de tweede plaats hebben verenigingen en stichtingen te maken gehad met corona en onduidelijk is welke effecten deze crisis op de lange termijn tot gevolg heeft. De komende periode zal in het teken staan van een verdere doorontwikkeling van ons subsidie- en accommodatiebeleid, waarin we bekijken hoe we het bestaande beleid en de bestaande regelingen verder kunnen verfijnen en bijschaven.

Om het meerjarige proces van doorontwikkeling van subsidies en accommodaties vorm te kunnen geven, is het in elk geval van belang om in kaart te brengen welke investeringen binnen welke termijn aan de orde zijn. Vervolgens zal samen met de raad een prioritering aangebracht dienen te worden over een gewenst duurzaam investeringsniveau in de kernen van Beekdaelen.

7.5.2 Ontwikkelingen met directe financiële gevolgen

Op dit moment verwachten wij bovenstaande ontwikkelingen binnen de bestaande budgetten uit te kunnen voeren. Mocht dat door onverwachte wendingen of externe factoren niet tot de mogelijkheden behoren, dan komen we hierop terug in de begroting 2022.

7.6 Programma 5: Sociaal domein en volksgezondheid

7.6.1 Algemene ontwikkelingen

Naijl corona

Het staat vast dat de Covid-19-crisis ook gevolgen zal hebben in de komende jaren. We zien de impact op de samenleving, zowel bij individuele burgers als bij ondernemingen zoals horeca, winkels en andere bedrijven. De ruimte om elkaar te zien en te ontmoeten is nog steeds beperkt. We zien dat kwetsbare mensen in onze samenleving het extra zwaar hebben. Vanuit de gemeente en met onze maatschappelijke partners in de samenleving proberen we mensen, organisaties en ondernemers die in de knel zitten zo goed mogelijk te ondersteunen. Hiermee willen we de maatschappelijke impact van de crisis –waar mogelijk- opvangen. Tegelijkertijd weten we niet wat er nog meer op ons afkomt zowel financieel als maatschappelijk. Er zijn diverse landelijke en ook lokale steunmaatregelen. De ervaringen uit 2020 leren ons dat de Covid-19-crisis financiële effecten met zich meebrengt. Op diverse onderdelen wordt door de gemeente meer uitgegeven of worden minder inkomsten ontvangen. We zijn gemiddeld genomen grotendeels voor deze kosten gecompenseerd door de landelijke overheid. Voor de komende jaren is deze compensatie echter niet zeker. De structurele effecten van de Covid-crisis voor de jaren 2022 en verder zijn echter nog niet goed te voorzien. Voor de ondersteuning van kwetsbare burgers houden wij constant vinger aan de pols. Wanneer bedrijven en organisaties zich niet weten te herstellen, kan dit ook consequenties hebben voor de gemeentelijke begroting in jaren 2022-2025. Het is goed mogelijk dat de na-corona fase ons dwingt andere prioriteiten te stellen.

Wmo

In 2020 is Beekdaelen geselecteerd als Koplopersgemeente cliëntondersteuning en hiervoor is een landelijke financiële bijdrage ontvangen. In de komende periode t/m medio 2022 zal met name geïnvesteerd worden in het –samen met de betrokken partners- ontwikkelen van nieuw beleid en het vergroten van de bekendheid en inzet van de cliëntondersteuners in Beekdaelen. Ook is de pilot ‘Samen tegen Eenzaamheid’ van start gegaan. Gelet op de gevolgen van de coronapandemie voor wat betreft dit thema gaan wij ervan uit ook in 2022 nog volop hiermee bezig te zijn. Vooralsnog verwachten wij de uitvoering van de initiatieven met de bestaande middelen (inclusief middelen vanuit de rijksoverheid) en inzet van het door uw raad ingestelde corona noodfonds te financieren.

Binnen de gemeente Beekdaelen hebben wij voor de Wmo ongeveer een zestig zorgaanbieders gecontracteerd voor het product begeleiding (individueel als in groepsverband) en dagbesteding. In de komende periode wordt bekeken in hoeverre en op welke wijze aanbesteding van begeleiding en dagbesteding optimaal dient plaats te vinden met als doel het verwezenlijken van een sluitend aanbod van passende dienstverlening binnen onze gemeente.

In 2018 is door alle gemeenteraden van Parkstad de nota “Visie Opvang en Beschermd Wonen Parkstad” vastgesteld. Hierin is afgesproken dat de uitwerking van te realiseren doelstellingen, volgend uit deze visie, zal plaatsvinden in de vorm van uitvoeringsagenda’s. De eerste uitvoeringsagenda 2019-2020 is inmiddels geëvalueerd en een nieuwe uitvoeringsagenda 2021-2022 wordt medio 2021 voorgelegd de betreffende colleges. De uitvoeringsagenda wordt

regionaal opgesteld en bevat een aantal regionale opgaven en een aantal lokale opgaven voor Beekdaelen. Uw raad zal na vaststelling van de uitvoeringsagenda 2021-2022 middels een Raadsinformatiebrief nadere toelichting ontvangen.

Jeugdwet

Onlangs is het regionale transformatieplan jeugd 2023 opgesteld, waarin beschreven wordt hoe de 16 Zuid-Limburgse gemeenten verdere invulling gaan geven aan de gestelde doelen. Dit plan sluit aan op landelijke ontwikkelingen zoals de Norm voor Opdrachtgeverschap en de voorgenomen wijziging van de Jeugdwet, waarmee landelijk gestuurd wordt op het formaliseren en versterken van de regionale samenwerking. Voor de inwerkingtreding van nieuwe meerjarige contracten per 1 januari 2023 dient het hele traject uiterlijk juli 2022 afgerond te zijn. Verwacht wordt dat –bij gelijkblijvende instroom- een besparingspotentieel van ongeveer 5% kan worden gerealiseerd door een strakke sturing, versterkte samenwerking van de toegang, verbeterd in- en uitstroombproces en intensief contractmanagement. Het transformatieplan jeugd dient nog verder uitgewerkt te worden; dit zal in het najaar 2020 plaatsvinden. Mocht dit tot hogere uitvoeringskosten leiden –in afwachting van bovengenoemd besparingspotentieel- dan zullen wij ons separaat tot u wenden. Daarnaast wil Beekdaelen als gemeente zich ook verder ontwikkelen en een vooruitstrevende gemeente zijn in het kader van uitvoering van de jeugdwet. Onlangs hebben wij als college ingestemd met de start van een arrangementenmonitor. Deze monitor is bedoeld als ondersteuning bij het maken van analyses, beleidsvorming en evaluatie van de transformatie en de wijkgerichte aanpak/sociale wijkteams. In deze monitor worden aan de hand van 10 leefdomeinen, gegevens met betrekking tot aantallen en kosten van gemeentelijke maatwerkvoorzieningen op wijkniveau gepresenteerd en geanalyseerd. Het gaat hierbij dus om een integrale aanpak rondom Wmo, Jeugd, Participatie en gezondheid. Daarnaast willen wij in 2021 een bijeenkomst organiseren met betrokken uit het veld om te komen tot input, die kan worden meegenomen in de verdere visieontwikkeling van de jeugdhulp in Beekdaelen. Verdere samenwerking met het voorliggend veld, realiseren van out-of-the-box oplossingen, verdere versterking van toegang zijn hierin belangrijke thema's.

Participatie

In 2019 heeft uw raad besloten dat Kompas de sociale dienst voor heel Beekdaelen dient te worden. Per 1 januari 2021 is de sociale dienst van de voormalige gemeente Schinnen overgeheveld naar Kompas en per 1 januari 2022 zal de overheveling van de voormalige gemeente Onderbanken naar Kompas plaatsvinden; het uitredingsbesluit heeft uw raad op 17 december 2019 genomen. Daarnaast hebben eind 2019 de vier deelnemende gemeenten (voormalige gemeente Schinnen) in de Westelijke Mijnstreek besloten om de GR Vixia te liquideren. Inmiddels is dit ook geëffectueerd. Dit betekent dat de gemeente Beekdaelen vanaf 1 januari 2022 één sociale dienst heeft, te weten ISD Kompas, waartoe ook de gemeenten Voerendaal en Simpelveld deel van uitmaken. Voor de uitvoering van de participatiewet neemt Beekdaelen ook nog deel aan de gemeenschappelijke regelingen WOZL en WSP Parkstad.

Met de komst van de Participatiewet in 2015 en de visie op zelfsturing zijn wij -naast de bestaande aanpak van de rechtmatig- en doelmatigheid- een pilot gestart, waarin de gelijkwaardige samenwerking tussen de werkzoekenden, werkgevers en de gemeente centraal staat. Basis hiervoor is de intrinsieke wil van beide partijen (werkgever en werkzoekende) om elkaar te ontmoeten, te leren kennen en op basis van een klik en een match er een succes van te maken al of niet met ondersteuning vanuit de gemeente. Vanwege het experimentele karakter en de wens om het resultaat objectief te meten is al in vroeg stadium besloten om de universiteit van Maastricht te betrekken. Na een toekenning van subsidie vanuit het rijk (ZonMW) loopt het onderzoek van 2021-2023. Het doel van het onderzoek is om de meerjarige toegevoegde waarde, effectiviteit en de duurzaamheid van de coöperatieve aanpak vast te stellen afgezet tegen een reeds langer bestaande aanpak.

Het experiment coöperatieve aanpak sluit met zijn gerichtheid op microsolidariteit en maatschappelijke participatie goed aan bij de visie op burgerparticipatie, zelfsturing en de lokaal/dorpsgerichte aanpak binnen Beekdaelen. De pilot loopt t/m 2022 en in 2023 zullen de wetenschappelijke resultaten bekend zijn en kunnen geleerde lessen worden gedeeld.

Vanwege de coronacrisis zijn wij op zoek gegaan naar duurzaam en coronaproef ingerichte ontmoetingsplek. Een plaats waar werkgevers en kandidaten elkaar wekelijks in kleine groepen kunnen ontmoeten en waar 1-1 gesprekken dagelijks “ongestoord” kunnen plaatsvinden. We noemen dit de participatiewinkel. De opzet van dit initiatief sluit nauw aan bij de wens en het wensbeeld van de landelijk directeur van het UWV. Op dit moment vinden er gesprekken plaats met de sociale diensten, het UWV, WOZL, WSP, het taalhuis en andere betrokken partijen.

In december 2020 heeft uw raad het geharmoniseerde armoedebeloid 2021 vastgesteld, zijnde in feite het vigerende armoedebeloid van ISD Kompas. Hierbij hebben wij aangegeven dat 2021 als overgangsjaar moet worden gezien. Samen met ISD Kompas en de gemeenten Voerendaal en Simpelveld willen wij komen tot een nieuw herijkt armoedebeloid 2022 en verder. De adviesorganen sociaal domein van de drie gemeenten en de cliëntenraad van ISD Kompas zijn betrokken bij de voorbereiding van het nieuwe armoedebeloid. Uiteraard nemen we de ‘menselijke maat’ en eventuele nieuwe landelijke beleidsvoornemens mee in de planvorming. Vanuit Beekdaelen vinden wij het hanteren van de menselijke maat een belangrijke voorwaarde voor de juiste uitvoering van de participatiewet.

Wij voeren intensief overleg met ISD Kompas om naast een rechtmatige toetsing ook de humane component te versterken bij de uitvoering van de taken.

Daarnaast informeren wij over het feit dat eind 2020 de kamerleden Van Dijk en Peters een initiatiefnota hebben opgesteld getiteld ‘Aan de slag in het Sociaal Ontwikkelbedrijf; op naar een gerevitaliseerde Sociale Werkvoorziening’. Zij pleiten in deze nota voor een landelijk dekkend netwerk van sociaal ontwikkelbedrijven, hetzij regionaal hetzij lokaal georganiseerd. Deze ontwikkelbedrijven zouden moeten voorzien in de ontwikkeling van kandidaten en de doorstroom

naar werkgevers en zouden ook een (tijdelijk) vangnet moeten bieden voor mensen die (tijdelijk) niet bij een werkgever kunnen werken.

Voor de portefeuillehouders arbeidsmarktbeleid Parkstad is het bovenstaande aanleiding om te onderzoeken op welke wijze in Parkstad Limburg de bovenstaande strekking van de initiatiefnota kan worden vertaald in de specifieke gewestelijke infrastructuur van Parkstad Limburg. Aan Iroko is opdracht voor onderzoek verleend, met de centrale vraag: "Gezien het initiatiefvoorstel Sociaal Ontwikkelbedrijf, het formuleren van een advies met één of meerdere scenario's waarbij mensontwikkeling in Parkstad Limburg wordt vertaald naar een toepassing in de specifieke gewestelijke infrastructuur van Parkstad Limburg". Het gaat in het onderzoek vooral om een volgende stap in de ontwikkeling van de regionale infrastructuur om medewerkers en inwoners die voor activering en participatie (nog) aangewezen zijn op een publieke infrastructuur werk- en ontwikkelingsmogelijkheden te bieden en stappen te laten maken naar zo regulier mogelijk werk.

Gezondheidsbeleid

Eind 2019 stemden de 16 Zuid-Limburgse gemeenteraden in met het meerjarengesondheidsbeleid 'Zuid springt Eruit'. Doel van het beleid is de jarenlange gezondheidsachterstand ten opzichte van het landelijk gemiddelde in te lopen en daarmee de trend te breken. Als uitvloeisel van de nota Gezondheidsbeleid Zuid-Limburg 2020-2023 'Zuid Springt Eruit' is de nota 'Trendbreuk; Jong zijn in Beekdaelen' vastgesteld. De komende jaren zal concreet aan de hand van diverse indicatoren bekeken worden in hoeverre de achterstand wordt ingehaald. We willen immers weten of de inzet succes heeft. Hierin wordt samengewerkt met de Academische Werkplaats Publieke Gezondheid. Jaarlijks verschijnt een voortgangsrapportage voor wat betreft de voortgang en het proces en vierjaarlijks een effectrapportage welke via de Stuurgroep aan de gemeenteraden voorgelegd zal worden.

Eind september 2020 is de (4 jaarlijks terugkomende) gezondheidsmonitor gestart. De onderwerpen in de vragenlijst zijn onder meer: ervaren gezondheid, beperkingen in functioneren, psychische gezondheid, eenzaamheid, leefstijl (zoals bewegen, roken), mantelzorg, ouderenmishandeling, zorgmijden, hinder in de leefomgeving, opvoedingsondersteuning, stress, slaap en enkele vragen over corona. De resultaten hiervan worden in het 3e kwartaal van 2021 verwacht en zijn belangrijk voor diverse (nog lopende danwel op te starten) projecten. Specifiek voor onze gemeente Beekdaelen zetten wij in op de hierboven reeds aangehaalde arrangementenmonitor ten behoeve van de beleidsontwikkeling.

Speelvoorzieningenbeleid Beekdaelen

Op dit moment hebben wij geen speelvoorzieningenbeleid in Beekdaelen. Een gemeentelijk speelvoorzieningenbeleid is niet verplicht; vanuit gezondheid, sociaal aspect en jeugdwerk is het wel aan te raden. Daarnaast, gelet op het feit dat de rechtsvoorgangers van Beekdaelen geen vastgesteld gemeentelijk speelvoorzieningenbeleid hebben, was de verplichte harmonisatie vóór 1 januari 2021 niet aan de orde. In de praktijk blijkt dat er behoefte is aan een eenvoudig kader met

betrekking tot speelvoorzieningen. Daarom is er de wens om in 2022 een speelvoorzieningenbeleid op te stellen voor de gemeente Beekdaelen.

Op dit moment vindt een inventarisatie plaats van de huidige staat, beheer/ verantwoordelijkheid en financiering van gesloten speeltuinen en open speeltuinen. Daarbij komen ook zaken aan de orde als het vrijwilligersbestand, draagvlak in de kern en toekomstbestendigheid. Ook wordt aansluiting gezocht bij de Burgerinitiatieftafel Beekdaelen. Het huidige budget voor speeltuinen zal bekeken worden en waar nodig zal een voorstel voorgelegd worden.

Zelfredzaamheid - Burgerparticipatie

Dorpscoördinator Beekdaelen

In het raadsprogramma 'Samen maken we Beekdaelen' zet de gemeente in op het actief betrekken van inwoners, ondernemers, verenigingen en maatschappelijke organisaties. Tijdens de 15 dorpsbijeenkomsten kwam de behoefte aan een contactpersoon per kern meermaals naar voren. Om hier concrete invulling aan te geven is in januari 2020 in de kern Schinveld de pilot dorpscoördinator gestart. In de raadsvergadering van 16 maart 2021 is besloten de pilot voort te zetten voor de duur van 2 jaar en om deze verder uit te breiden naar 32 uur per week in de kernen Schinveld, Jabeek, Bingelrade en Merkelbeek. De focus van de pilot ligt op het sociaal domein, waarbij thema's als trendbreuk, armoede, sociale uitsluiting en eenzaamheid (mede als gevolg van COVID-19) als speerpunten zijn benoemd.

Maatschappelijke dienstverlening Beekdaelen

Om te komen tot een uniforme dienstverlening, zijn de drie welzijnsinstellingen door de gemeente gevraagd de onderlinge samenwerking aan te gaan en een integraal aanbod sociaal werk te vormen. De organisaties hebben deze handschoen opgepakt en per 1 januari 2021 wordt gewerkt volgens het zgn. white-label concept: voor de inwoner van Beekdaelen wordt de dienstverlening aan de voorkant geboden onder één herkenbaar label (maatschappelijke dienstverlening Beekdaelen), niet meer herleidbaar naar de kleur van een van de partijen. Er is sprake van deels vergelijkbare en deels complementaire expertise die door drie organisaties uniform beschikbaar wordt gesteld aan inwoners van Beekdaelen. Uitvoeringsverschillen worden door de partijen aan de organisatorische 'achterkant' opgelost, de inwoners merken hier niets van. Het white-label-werken vergt ook interne aanpassingen bij de organisaties: de medewerkers moeten samenwerken in interprofessionele teams, met collega's uit andere organisaties, van verschillende disciplines, met andere werkwijzen en een andere cultuur. Dit vergt draagvlak, een groot aanpassingsvermogen en bereidheid tot samenwerken. Wij juichen deze manier van samenwerken toe en proberen andere partners op diverse beleidsterreinen te stimuleren om tot een vergelijkbare werkwijze over te gaan.

7.6.2 Ontwikkelingen met directe financiële gevolgen

Op dit moment verwachten wij bovenstaande ontwikkelingen binnen de bestaande budgetten uit te kunnen voeren. Mocht dat door onverwachte wendingen of externe factoren niet tot de mogelijkheden behoren, dan komen we hierop terug in de begroting 2022.

7.7 Programma 6: Volkshuisvesting, milieu, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

7.7.1 Algemene ontwikkelingen

Nuinhofwijk

De planontwikkeling voor de aanpak van de wijk Nuinhof bevindt zich in een cruciale fase. Door woningcorporatie Wonen-Zuid werd in eerste instantie onderzoek ingesteld naar diverse renovatie- en restauratie-scenario's voor de monumentale wijk. Alle scenario's leidden tot (maatschappelijk) onverantwoord hoge investeringskosten. Uiteindelijk is een financieel haalbaar herstructurerings-plan uitgewerkt dat voorziet in sloop en vervangende nieuwbouw (van grotere delen) van de wijk.

Voor het scenario sloop/nieuwbouw is het opheffen van de monumentale status vereist. Het overleg dienaangaande met de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) en de Monumentencommissie is nog lopende.

De herstructurering van de Nuinhofwijk is daarnaast enkel integraal en duurzaam uit te voeren als de aanpak zowel de huurwoningen als ook de particuliere woningen omvat.

Voor specifiek de aankoop van het particulier bezit is een beroep gedaan op subsidies uit de Regiodeal, de Provincie (KLC) en het Ministerie van Binnenlandse Zaken (Regeling Volkshuisvestingsfonds). Naar verwachting zal medio 2021 uitsluitel worden verkregen over de aangevraagde bijdragen.

Een voorstel voor deze bijdrage zal op korte termijn ter besluitvorming aan uw raad worden voorgelegd.

Grondstoffenplan

Het afvalbeleid zal zich nog meer dan voorheen focussen op het verkrijgen van waardevolle herbruikbare afvalstromen: grondstoffen. Het afval van vandaag is de grondstof voor morgen, waarbij restafval bijzaak zal worden. Om deze beleidsfocus te versterken zullen we in de toekomst dan ook niet meer spreken over een Afvalbeheersplan maar over een Grondstoffenplan. Het regionale Grondstoffenplan is zoals gezegd het vervolg op de eerdere afvalbeleidsplannen. Waren deze plannen vooral gericht op de aanpak om, door systeemkeuzes, de hoeveelheid restafval te verminderen, het Grondstoffenplan richt zich voor de komende vijf jaar vooral op het verkrijgen van zoveel mogelijk schone herbruikbare grondstofcomponenten uit het restafval. Het streven is erop gericht het plan in oktober-november door de raad te laten vaststellen. Gelijktijdig blijft er aandacht voor het verminderen van de totale hoeveelheid restafval. In de Rd4-regio bedraagt de hoeveelheid (fijn en grof) restafval per inwoner momenteel gemiddelde 147 kg. Dat is ruim boven 100 kg; de landelijke ambitie voor het jaar 2020. Daarnaast zien we dat er, helaas meer vervuiling van de grondstoffen ontstaat binnen de gescheiden inzameling. Hierdoor komt de kwaliteit van de grondstoffen onder druk te staan. In het nieuwe Grondstoffenplan wordt hier aandacht aan

besteed. Tot slot streven de Rd4-gemeentes naar een circulaire economie. Daarom willen we de uit afval verkregen grondstoffen zoveel mogelijk lokaal inzetten met als doel lokale kringlopen tot stand te brengen waarbij deze grondstoffen direct worden hergebruikt of verwerkt worden tot nieuwe grondstoffen en producten.

Het streven is erop gericht het plan in oktober-november 2021 door de raad te laten vaststellen.

Verduurzamen gemeentelijk vastgoed

De gemeente heeft de ambitie om in 2040 een energieneutrale gemeente te zijn. Het gemeentelijke vastgoed (64 gebouwen) moet dus ook energieneutraal worden. De gemeente heeft hierin een belangrijke voorbeeldfunctie. Uiteraard is er een sterke samenhang met het accommodatiebeleid. Naar schatting zal ongeveer een kwart tot de helft van de gebouwen tot energieneutraal gerenoveerd kunnen worden. Er is een aanpak ontwikkeld om dit voor elkaar te krijgen. In een proeftuin is er voor zes gebouwen onderzocht welke renovaties nodig zijn. Er wordt hiervoor aansluiting gezocht bij het meerjarig onderhoudsplan (MJOP). Het MJOP zal omgewerkt worden in een D(uurzaam) MJOP. Een dergelijke transitie vraagt hoge investeringen. De ontwikkelde aanpak stelt voor om een groot deel van de investeringen tot 2055 terug te verdienen via de gerealiseerde besparingen. Op dit moment is voor zes gebouwen een businesscase uitgewerkt. Deze gaat uit van extra investeringen (bovenop het MJOP) van in totaal 1,65 miljoen tussen nu en 2035.

AWACS

Uw raad heeft het beleidskader voor AWACS vastgesteld op 9 oktober 2019. Dit kader bepaalt ook komende tijd de koers voor ons college. Bestuurlijke inzet is reeds vanaf de reactivering van de basis het terugdringen van de (geluids)overlast afkomstig van de AWACS-basis. Dit is een inspanning van lange adem, maar het verleden leert dat de blijvende aandacht in ieder geval dit onderwerp op de diverse agenda's houdt en heeft geresulteerd in bijvoorbeeld een maximaal aantal vluchten en geluidsmonitoring. In de recente Raadsinformatiebrief van 27 april 2021 hebben wij u ingelicht over de stand van zaken en door middel van het organiseren van bijeenkomsten met fractiespecialisten beogen wij u nadrukkelijk bij ontwikkelingen te betrekken (informerende, sonderende koers).

Voor de komende periode zijn de aandachtspunten in dit dynamische luchtvaartdossier leefbaarheid (in samenwerking met Brunssum streven naar een regeling met fondsen hiervoor met de centrale overheid), toekomst basis na beëindiging van de AWACS-missie in 2035, commissie van deskundige personen die aanvullend aan de CAL gevraagd en ongevraagd kan adviseren over AWACS-thema's en luchtkwaliteit.

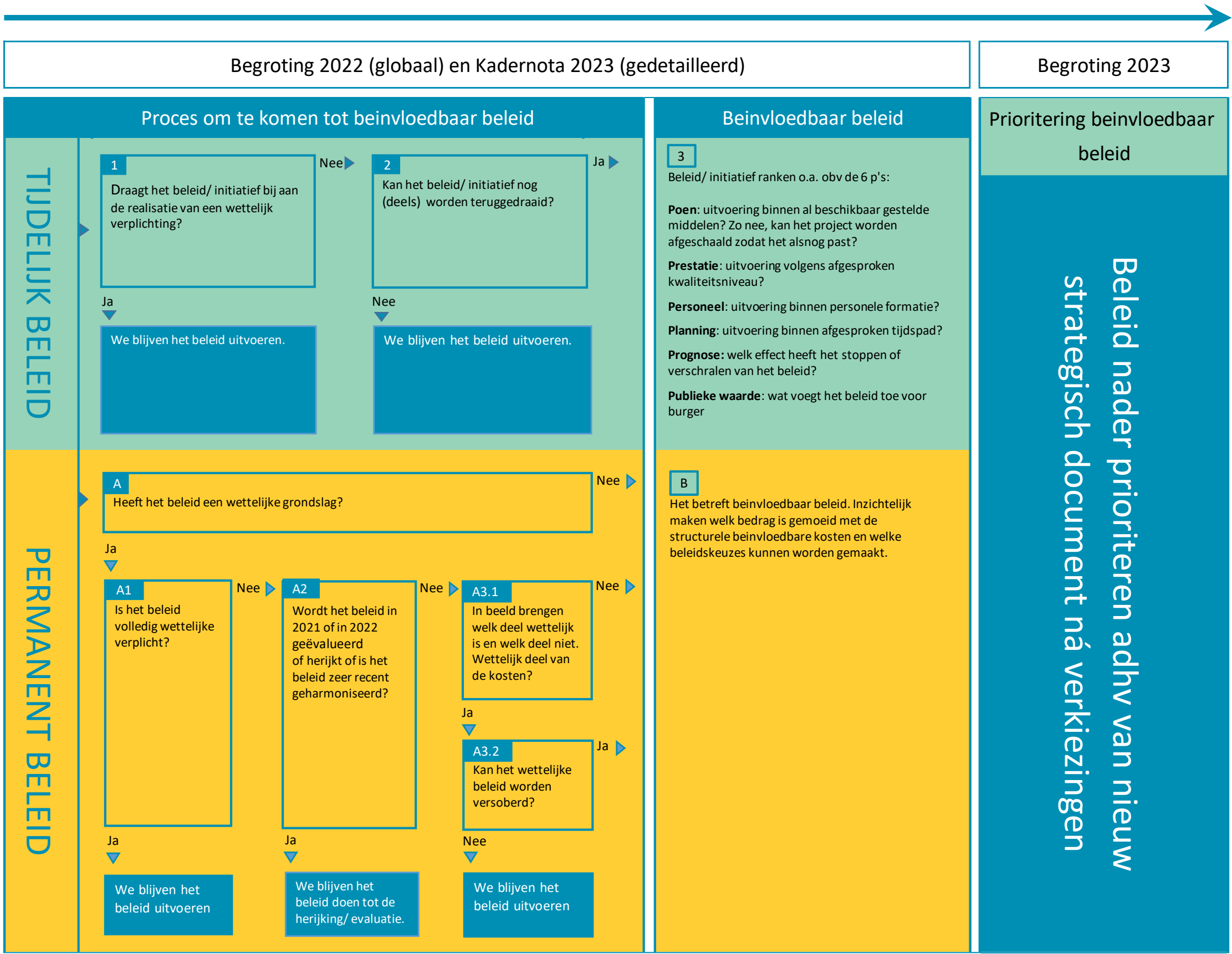
Wij zullen blijven deelnemen aan relevante overlegvormen zoals de Commissie AWACS Limburg en gaan in overleg met andere stakeholders.

MAA

In januari 2021 heeft de heer drs. P. van Geel in opdracht van de provincie Limburg onder de naam “op zoek naar verbinding” een advies over de toekomst van de luchthaven Maastricht Aachen Airport uitgebracht. Met een aantal andere gemeenten in het Middengebied is een reactie op dit rapport ingebracht. Wij hebben u deze reactie doen toekomen als bijlage bij de Raadsinformatiebrief van 27 april 2021 (zie hiervoor). In verband met de ontstane bestuurlijk situatie bij de provincie is nog onduidelijk op welke moment het nieuwe luchthavenbesluit, dat de provinciale strategie met de luchthaven zal aangeven, in procedure zal worden gebracht en welk in het genoemde rapport geschetst perspectief zal worden gevolgd. Beekdaelen zal de vinger aan de pols blijven houden en in overleg met andere partners en gemeente een strategie en acties bepalen die vanuit een juiste balans tussen leefbaarheid, recreatie en toerisme en economie voor onze regio en burgers nodig zijn.

7.7.2 Ontwikkelingen met directe financiële gevolgen

Op dit moment verwachten wij bovenstaande ontwikkelingen binnen de bestaande budgetten uit te kunnen voeren. Mocht dat door onverwachte wendingen of externe factoren niet tot de mogelijkheden behoren, dan komen we hierop terug in de begroting 2022.

Handleiding prioriteringskader

Deze korte handleiding geeft nadere uitleg aan de processtappen die zijn beschreven in het prioriteringskader. Het doorlopen van het kader heeft tot gevolg dat het door Beekdaelen gevoerde beleid wordt ontrafeld in tijdelijk en permanent beleid.

1.1 Tijdelijk beleid

Tijdelijk beleid heeft een duidelijke einddatum. Te denken valt in dit verband aan projecten, pilots en initiatieven. In de onderstaande tabel worden de in het prioriteringskader beschreven processtappen voor het tijdelijke beleid toegelicht. Daarnaast wordt een aantal hulpvragen benoemd op basis waarvan de gebruiker van het prioriteringskader de procesvraag makkelijker kan beantwoorden.

Stap	Procesvraag	Nadere toelichting	Voorbeeld hulpvragen
1.	Draagt het beleid/ initiatief bij aan de realisatie van een wettelijk verplichting?	Als het beleid bijdraagt aan de realisering van een wettelijke verplichting kan het niet worden teruggedraaid.	• Waar is het wettelijk geregeld? • Kan het wettelijk beleid soberder worden uitgevoerd
2.	Kan het beleid/ initiatief nog (deels) worden teruggedraaid?	Als een project al is aanbesteed en in uitvoering is kan het vaak niet meer worden teruggedraaid.	• Is het beleid al aanbesteed? • Is er sprake van uitvoering of alleen planvoorbereiding?

Het beïnvloedbare tijdelijke beleid dat overblijft nadat de twee processtappen zijn doorlopen worden gerankt op basis van de 6 p’s.

6p’s	Voorbeeld hulpvragen
Poen	• Is er voldoende budget om het project uit te voeren? • Kan worden versoerd zodat het project weer binnen budget is? • Is er sprake van cofinanciering?
Prestatie	• Wordt het met de raad afgesproken kwaliteitsniveau gehaald?
Personeel	• Wordt het project door eigen personeel uitgevoerd? • Zijn voldoende uren beschikbaar om het werk uit te voeren?
Planning	• Kan het project worden uitgevoerd binnen de met de raad overeengekomen termijnen?
Publieke waarde	• Wat voegt het project toe voor de burger
Prognose	• Wat zijn de effecten als wordt gestopt met het beleid

1.2 Permanent beleid

Permanent is beleid dat door de raad in gang is gezet dat jaarlijks of periodiek terugkomt. Te denken valt aan groenonderhoud, uitvoering van de WMO en het bezorgen van reisdocumenten. In de onderstaande tabel worden de in het prioriteringskader beschreven processtappen voor het permanente beleid toegelicht. Daarnaast wordt een aantal hulpvragen benoemd op basis waarvan de gebruiker van het prioriteringskader de procesvraag makkelijker kan beantwoorden.

Stap	Procesvraag	Nadere toelichting	Voorbeeld hulpvragen
A.	Heeft het beleid een wettelijke grondslag?	Als het beleid een wettelijke grondslag heeft dan kan (een deel van) het beleid niet worden teruggedraaid.	Waar is het wettelijk geregeld?
A1.	Is het beleid volledig wettelijke verplicht?	Als beleid slechts ten dele wettelijk verplicht is kan ook een deel worden beïnvloed.	Wordt het beleid ruimhartiger uitgevoerd dan wettelijk voorgeschreven?
A2.	Wordt het beleid in 2021 of in 2022 geëvalueerd of herijkt of is het beleid zeer recent geharmoniseerd?	Als herijking of harmonisatie aan de orde is dan vindt prioritering plaats aan de hand van het voorstel over die herijking/ harmonisatie.	- Maakt het beleid onderdeel uit van te herijken beleid? - Behoort het beleid tot onderhoud van kapitaalgoederen?
A3.1	In beeld brengen welk deel wettelijk is en welk deel niet. Wettelijk deel van de kosten?		
A3.2	Kan het wettelijke beleid worden versoberd?	Wettelijk beleid kan in sommige gevallen soberder worden uitgevoerd.	Wordt het wettelijk beleid bovenwettelijk uitgevoerd?

De lasten en baten die zijn gemoeid met het beïnvloedbare permanente beleid dat overblijft worden in kaart gebracht.

1.3 Prioriteren

Prioritering kan pas plaatsvinden als gebruik kan worden gemaakt van een goed afwegingskader. Een goed afwegingskader dient specifiek te zijn. Een dergelijk specifiek afwegingskader ontbreekt nu. Het raadsbreed programma is te algemeen en bestaat uit teveel doelstellingen. Het college uitvoeringsprogramma duurt slechts tot het jaar 2022. Om gedegen prioritering mogelijk te maken is het van belang dat het nieuwe college en raad na de verkiezingen een strategisch document hanteert dat voldoende specifiek is.